

ONTWERP

**BELEIDS- EN BEGROTINGSTOELICHTING
NAAR AANLEIDING VAN DE
BEGROTINGSOPMAAK 2024**

Energie en Klimaat

Ingediend door

Zuhal Demir

Vlaams minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme

I. INHOUDSTAFEL

I. INHOUDSTAFEL	2
II. INLEIDING DOOR DE MINISTER	4
III. SAMENVATTING	5
1. Budgettair overzicht begrotingskredieten Vlaamse Gemeenschap – beleidsveld energie	6
2. Budgettair overzicht begrotingskredieten Vlaamse Gemeenschap – beleidsveld klimaat	6
IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN	8
1. Transversale en horizontale doelstellingen	8
1.1. Luchtbeleidsplan 2030	8
1.2. Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024 (VAPA).....	8
1.3. Vierde Strategie Duurzame Ontwikkeling (VSDO4).....	8
2. Overkoepelende strategische doelstellingen	8
V. BELEIDSVELD ENERGIE	8
1. ISE Energie.....	8
1.1. Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structuurelement energie	9
1.2. Operationele doelstellingen	9
SD 1: Evolutie naar een energiezuinig en klimaatneutraal gebouwenpark versnellen.....	10
SD 2: Transitie naar CO2-arme industrie en ondernemingen ondersteunen	14
SD 3: Versnelde uitbouw van milieuvriendelijke energieproductie	15
SD 5: Slimme netwerkinfrastructuur, efficiënt netbeheer en flexibel gebruik en productie.....	17
SD 6: Een effectief governancekader voor de energietransitie uitbouwen ...	19
SD 7: Een sociaal rechtvaardige energietransitie vorm geven	20
SD 8: Een faciliterend kader voor de energietransitie voorzien.....	21
1.3. Budgettair kader.....	22
VI. BELEIDSVELD KLIMAAT	44
1. ISE Klimaat.....	44
1.1. Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structuurelement Klimaat.....	45
1.2. Operationele doelstellingen	45
SD 1. Vlaanderen op weg naar klimaatneutraliteit.....	45
SD 2. Een ambitieus en realistisch klimaatbeleid voor de periode 2021-2030	46
SD 3. Een ambitieus en afgestemd energie- en klimaatbeleid	49

1.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar	50
VII. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD.....	71
VIII. LIJST MET AFKORTINGEN	74
BIJLAGE I: 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'	77
ISE Energie.....	77
ISE Klimaat.....	79

II. INLEIDING DOOR DE MINISTER

In 2024 ga ik verder op de ingeslagen weg. Mijn focus ligt op de continuering én versterking van de ontwikkelde beleidsinstrumenten die bijdragen aan structurele daling van de energievraag, een verhoging van de hernieuwbare energieproductie en een shift naar niet-fossiele brandstoffen.

Wat de renovatie van gebouwen betreft, voorzie ik bijkomend budget om de Mijn VerbouwPremie (MVP) en de Mijn VerbouwLening (MVL) - die zorgen voor een bredere en toegankelijker financiering voor alle doelgroepen - te continueren. Er wordt voorzien in een verlenging van de verhoogde premies voor de (hybride) lucht-waterwarmtepomp en dakisolatie. Ook de verhoogde isolatiepremie voor dak- en buitenmuurisolatie en installatie van PV bij gelijktijdige asbestverwijdering worden verlengd. Er zal eveneens een aanvullende Mijn VerbouwPremie kunnen worden toegekend aan eigenaar-bewoners die behoren tot de laagste en middelste inkomenscategorie én SVK-verhuurders voor investeringen in de gemeenschappelijke delen of bepaalde collectieve installaties van een appartementsgebouw. Om een ruimere kwetsbare groep met lagere inkomens aan te zetten tot grondige energetische renovatie wordt vanaf 2024 eveneens de EPC-labelpremie verhoogd voor bepaalde doelgroepen. Daarnaast wordt de sloop- en heropbouwpremie structureel verlengd voor wie niet in aanmerking komt voor de federale BTW-verlaging. De Mijn VerbouwBegeleiding, met een centrale coördinerende rol voor energiehuizen, zal in de loop van 2024 van start gaan en vormt het sluitstuk van het ontzorgingsaanbod.

De voorbije jaren is de productie van hernieuwbare energie al fors toegenomen. Vooral zonne-energie zit de laatste 2 jaar opnieuw in de lift. Gezien de markt van zonne-energie matuur genoeg is zonder bijkomende publieke steun, worden de bestaande steunregelingen voor particuliere PV-installaties vervroegd stopgezet.

Om de impact van de stijgende groothandelsprijzen op de energiefactuur van Vlaamse gezinnen en bedrijven te temperen, zal ik in 2024 67 miljoen euro aan kosten van groenestroomcertificaten bij de netbeheerders compenseren, zodat deze kosten niet in de factuur worden doorgerekend. Samen met de eerdere ingreep in 2023 voor de leveranciersquota, slagen we er zo in de Vlaamse beleidscomponent in de energiefactuur constant te houden. Dit betekent sinds 2019 een daling van bijna 40%¹.

Tot slot zal ik het Belgische voorzitterschap van de Europese Raad in de eerste helft 2024 aangrijpen om enkele Vlaamse prioriteiten op de Europese beleidsagenda te plaatsen en hiervoor partners te zoeken.

---

¹ https://dashboard.vreg.be/report/TNB_Openbaredienstverplichtingen.html

III. SAMENVATTING

Deze beleids- en begrotingstoelichting (BBT) heeft betrekking op alle activiteiten en begrotingskredieten van het beleidsdomein Omgeving binnen de bevoegdheden van de beleidsvelden Energie en Klimaat. Voor elk inhoudelijk structurelement (ISE) concretiseer ik de strategische en operationele doelstellingen van de beleidsnota in een planning voor 2024. Hierbij volg ik de structuur van de beleidsnota, met inbegrip van de daarin opgenomen strategische en operationele doelstellingen. Deze BBT omvat geen rapportering over wat reeds werd gerealiseerd. De rapportering over de verwezenlijkingen zal worden opgenomen in de BBT bij de begrotingsuitvoering.

Ten opzichte van de begrotingsaanpassing (BA) 2023 zijn de belangrijkste budgettaire wijzigingen voor energie en klimaat:

De ESR-aanrekenbare uitgaven voor ISE Energie dalen met 223,9 miljoen euro (VAK) t.o.v. BA2023. De wijzigingen (kredietevolucie) zijn vooral een gevolg van:

- gebruik van de provisie versnelling woningrenovatie en hernieuwbare energie in 2023 (-116 miljoen euro VAK);
- schrappen provisie aankoop statistieken hernieuwbare energie (-19 miljoen euro)
- lager budget voor de compensatie voor groenestroomcertificaten (-81 miljoen euro). De kosten van het Vlaams beleid in de factuur zullen niet stijgen aangezien de quota voor groene stroom certificaten tegelijk significant dalen
- lager budget voor de minimale levering van aardgas en elektriciteit via budgetmeter (-35 miljoen euro)
- vermindering compensatie verlaagde energieheffing (-20 miljoen euro)
- lager budget voor de calls groene warmte (-9,4 miljoen euro)
- stopzetting premie thuisbatterijen (-8 miljoen euro)
- stopzetting calls groene stroom (-5 miljoen euro)

De belangrijkste verhogingen betreffen:

- bijkomend budget van 74 miljoen euro voor de vermindering van de elektriciteitsfactuur door vergoeding van de energieprijzen die door de netbeheerders worden uitgekeerd
- bijkomend budget van 25 miljoen om de gestegen rentekosten van Mijn VerbouwLening en renteloos renovatiekrediet te dekken

Op het vlak van de ESR-neutrale uitgaven voor kredietverleningen van de Mijn VerbouwLening en noodkoopleningen ligt de behoefte 231 miljoen euro lager op 341 miljoen euro.

De algemene ontvangsten nemen binnen de ISE Energie nemen toe als gevolg van de hoger geraamde kapitaal terugbetalingen uit energieleningen (35,6 miljoen euro).

De ramingen inzake de toegewezen ontvangsten van het Energiefonds liggen 40,7 miljoen hoger tegenover de raming BA 2023. Deze ontvangsten worden aangevuld met 20 miljoen euro klimaatmiddelen uit het Vlaams Klimaatfonds die stijgen met 5 miljoen euro.

1. Budgettair overzicht begrotingskredieten Vlaamse Gemeenschap – beleidsveld energie

➤ *Totaal inkomsten en uitgaven (excl. apparaatskredieten)*

Hieronder wordt de totaliteit van de energiebegrotingskredieten weergegeven die in voorliggende BBT voor het beleidsveld energie aan bod komen.

TOTAAL – ENERGIE, excl. apparaatsuitgaven

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2023	13.619	140.446	0	1.174.408	1.254.693
Bijstelling BO 2024	35.630	45.728	0	-454.906	-529.244
BO 2024	49.249	186.174	0	719.502	725.449

2. Budgettair overzicht begrotingskredieten Vlaamse Gemeenschap – beleidsveld klimaat

➤ *Totaal inkomsten en uitgaven (excl. apparaatskredieten)*

Hieronder wordt de totaliteit van de energiebegrotingskredieten weergegeven die in voorliggende BBT voor het beleidsveld klimaat aan bod komen.

TOTAAL – KLIMAAT, excl. apparaatsuitgaven

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2023	60.000	285.976	0	290.151	221.934
Bijstelling BO 2024	-60.000	83.149	0	-29.710	128.051
BO 2024	0	369.125	0	260.441	349.985

Apparaatskredieten binnen programma QA worden besproken onder 'deel VII Apparaatskredieten'.

IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

1. Transversale en horizontale doelstellingen

1.1. Luchtbeleidsplan 2030

Vanuit de beleidsvelden energie en klimaat zal ik bijdragen aan het realiseren van het Luchtbeleidsplan wat betreft de acties binnen de huishoudelijke en tertiaire sector. De geplande voortgang staat beschreven onder OD 1.1, OD 1.2 en OD 1.3 van het ISE Energie.

1.2. Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024 (VAPA)

Vanuit de beleidsvelden energie en klimaat draag ik bij tot het realiseren van het VAPA via de doorgevoerde integratie van de energie- en renovatiepremies tot een eengemaakte Mijn VerbouwPremie die afhankelijk werd gemaakt van het inkomen en de in 2022 hervormde en versterkte sociale openbare dienstverplichtingen. De geplande voortgang staat beschreven onder OD 1.1 en OD 7.1 van het ISE Energie.

1.3. Vierde Strategie Duurzame Ontwikkeling (VSDO4)

Het thema Energie en Klimaat vormt ook een belangrijke transitieprioriteit in de Vierde Strategie Duurzame Ontwikkeling die op 26 november 2021 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. Via de implementatie van het VEKP wordt concrete invulling gegeven aan deze transitieprioriteit. Het VEKP werd in de loop van 2023 geactualiseerd (zie OD 6.3 – ISE Energie).

Binnen het Transitieplatform dat werd opgericht in het kader van de VSDO4 zoeken we naar linken met andere transitieprioriteiten van de Vlaamse Regering zoals Circulaire Economie, Industrie 4.0, Mobiliteit en Omgeving voor de Toekomst. Op die manier kunnen de verschillende transitieprioriteiten mekaar versterken.

2. Overkoepelende strategische doelstellingen

Niet van toepassing.

V. BELEIDSVELD ENERGIE

1. ISE Energie

In uitvoering van artikel 11, §5 van de Codex Vlaamse Overheidsfinanciën zal de doelmatigheid en doeltreffendheid van de maatregelen en voorziene budgetten die in deze BBT beschreven worden, worden opgevolgd via prestatie-indicatoren zodat de koppeling kan gemaakt worden tussen prestatie-informatie en de beleidsdoelstellingen en inhoudelijke structurelementen. Op termijn zullen indicatoren op het niveau van het ISE Energie worden geïntroduceerd en gemonitord.

In deze BBT BO 2024 wordt voor het ISE Energie de labelverdeling van EPC-scores als prestatie-indicator naar voor geschoven, dewelke wordt afgezet tegenover de renovatiedoelstelling uit de langetermijnrenovatiestrategie (LTRS). Deze indicator is representatief voor de doeltreffendheid van het Vlaamse energetische renovatiebeleid. Aan de hand van deze indicator kan worden opgevolgd of de verschillende regelgevende normeringsinitiatieven (bv. renovatieverplichting), financiële instrumenten (Mijn VerbouwPremie, Mijn VerbouwLening, renovatiekrediet met rentesubsidie, EPC-labelpremie) en begeleidingsinitiatieven (Mijn VerbouwBegeleiding, energiehuizen...) leiden tot voldoende energetische renovaties tot label A.

Uit de recentste cijfergegevens van het VEKA blijkt dat er op 1 januari 2022 reeds 6.8% van de Vlaamse woningen (eengezinswoningen en appartementen) een A-label heeft. Daartegenover staat dat nog steeds 38% een E- of F-label heeft.

	2019	2020	2021	2022
Label A	3,83%	4,6%	5,7%	6,8%
Label B	19,4%	19,8%	20,2%	20,6%
Label C	19,2%	19,4%	19,5%	19,6%
Label D	16,0%	15,8%	15,6%	15,4%
Label E	13,1%	12,8%	12,3%	12,0%
Label F	28,5%	27,7%	26,6%	25,7%

Bron: VEKA, o.b.v. EPC-databank en kadastragegevens

1.1. Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structurelement energie

Onder dit ISE vallen budgetten en activiteiten die verband houden met het beleidsveld Energie. Volgende acht strategische doelstellingen zijn gekoppeld aan het ISE energie.

- SD 1: Evolutie naar een energiezuinig en klimaatneutraal gebouwenpark versnellen.
- SD 2: Transitie naar CO₂-arme industrie en ondernemingen ondersteunen.
- SD 3: Versnelde uitbouw van milieuvriendelijke energieproductie.
- SD 4: De transitie naar zero-emissievoertuigen versnellen.
- SD 5: Slimme netwerkinfrastructuur, efficiënt netbeheer en flexibel gebruik en productie.
- SD 6: Een effectief governancekader voor de energietransitie uitbouwen.
- SD 7: Een sociaal rechtvaardige transitie vorm geven.
- SD 8: Een faciliterend kader voor de energietransitie voorzien.

Voor de opvolging van SD 4 wordt verwezen naar de BBT Mobiliteit, aangezien deze bevoegdheid, cfr. de beslissing van de Vlaamse Regering van 3 april 2020, bij de minister van Mobiliteit ligt.²

1.2. Operationele doelstellingen

In wat volgt worden alle operationele doelstellingen besproken, gebundeld per strategische doelstelling.

² VR 2020 0304 DOC.0294/1

SD 1: Evolutie naar een energiezuinig en klimaatneutraal gebouwenpark versnellen

OD 1.1: Het Renovatiepact voor de grondige renovatie van woningen versterken

Om het energiegebruik van woningen structureel te doen dalen, nam de Vlaamse Regering de afgelopen jaren reeds heel wat extra maatregelen om de renovatiegraad van woningen en appartementen versneld te verhogen. In 2024 ligt de focus op het verder zetten en de verdere uitbreiding van deze maatregelen voor brede en toegankelijke financiering.

- **Initiatieven voor toegankelijke financiering voor woningrenovatie**

De eengemaakte woningrenovatiepremie, de Mijn VerbouwPremie (MVP), kan sinds 1 oktober 2022 worden aangevraagd via het uniek loket. Er wordt voorzien in een verlenging van de verhoging voor de premie voor de (hybride) lucht-waterwarmtepomp en de verdubbeling van de dakisolatiepremie voor doelgroep 1 van de MVP voor aanvragen tot eind 2025. Ook de verhoogde isolatiepremies voor dak- en buitenmuurisolatie bij gelijktijdige asbestverwijdering worden verlengd in 2024. De financiering van de meerkost van deze maatregelen voor een totaalbedrag van 27,9 miljoen euro zal gebeuren via de RepowerEU middelen en/of het Energiefonds. Vanaf 2024 zal eveneens een aanvullende Mijn VerbouwPremie kunnen worden toegekend aan eigenaar-bewoners die behoren tot de laagste en middelste inkomenscategorie én SVK-verhuurders voor investeringen in de gemeenschappelijke delen of bepaalde collectieve installaties van een appartementsgebouw. Hiervoor wordt via het Energiefonds een apart budget voorzien van 7 miljoen euro. In 2024 zal het VEKA, samen met het Agentschap Wonen in Vlaanderen en Fluvius in het verdere ontwikkelingstraject van de MVP inzetten op de optimalisatie van aanvraagprocedure en behandeling van aanvragen, het verder integreren van authentieke databronnen, de integratie van een inkomensafhankelijke EPC-labelpremie en de integratie van de Vlaamse Aanpassingspremie.

Om een ruimere kwetsbare groep met lagere inkomens aan te zetten tot grondige energetische renovatie wordt vanaf 1 januari 2024 de EPC-labelpremie verhoogd voor eigenaar-bewoners uit de inkomensdoelgroep 3 van de Mijn VerbouwPremie en eigenaars (natuurlijke personen of rechtspersonen) die een woning of appartement verhuren via een sociaal verhuurkantoor (SVK). Voor de EPC-labelpremie is in 2024 een totaal budget voorzien van 8 miljoen euro.

Daarnaast wordt de sloop- en heropbouwpremie van 10.000 euro per aanvrager structureel verlengd. Voor de verlenging worden reguliere kredieten voorzien van 4 miljoen euro.

De Mijn VerbouwLening (MVL), die kan aangevraagd worden vanaf 1 september 2022, en het renovatiekrediet met rentesubsidie, bieden toegankelijke financiering voor woningrenovatie aan een verlaagde rentevoet. De MVL voorziet momenteel in een rentekorting van 3 procent op de wettelijke rentevoet. Voor 2024 wordt voorzien in een totale kapitaalsmachtiging van 321 miljoen euro. Er wordt voorzien in een rentesubsidie van 22 miljoen euro voor het renovatiekrediet.

Wat betreft het instrument van de noodkoopleningen, wordt voorzien in een totale kapitaalsmachtiging van 20 miljoen euro.

- **Initiatieven voor begeleiding op maat**

Op basis van een evaluatie van onder andere de Huur- en isolatiepremie (HIP), de opvolgscan type 2 (OS type 2) en de burenpremie, werd in 2023 beslist om deze ontzorgende trajecten als op zichzelf staande maatregelen stop te zetten en in het voorjaar 2024 te vervangen door een versterkt, geïntegreerd en in het energiehuis gecentraliseerd begeleidingsaanbod onder de noemer "Mijn VerbouwBegeleiding" (MVB). Dit begeleidingsaanbod zal bestaan uit drie pijlers: (1) het bestaande eerstelijnsadvies, bestaande uit de begeleiding en ondersteuning bij renovatiewerken waarvoor alle doelgroepen bij het loket terecht kunnen, (2) een nieuwe doelgroepgerichte (basis)renovatiebegeleiding aan huis naar analogie met de burenpremie (*MVB Basis*), en (3) een nieuwe doelgroepgerichte begeleiding bij de totaalrenovatie van woningen met EPC-label E en F of appartementen met EPC-label D, E of F (*MVB EPC*).

Hiermee wordt de rol en het takenpakket van de energiehuisen verder structureel versterkt. Aanvullend op hun huidige basistaken, zullen zij via de MVB eveneens welbepaalde doelgroepen resultaatgerichte begeleiding kunnen bieden bij de planning en uitvoering van renovaties. Ook de doelgroepgerichte trajecten voor onderhoud en verduurzaming van verwarming en voor begeleiding bij de plaatsing van zonnepanelen worden structureel toegevoegd aan de basistaken van de energiehuisen. Voor 2024 wordt in totaal een ondersteuningsbudget voor de energiehuisen voorzien van 28,7 miljoen euro, waarvan iets minder dan de helft gefinancierd wordt uit de reguliere begroting, aangevuld met middelen uit het Energiefonds.

In uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024, zal ik in samenwerking met mijn collega bevoegd voor Wonen, het traject voor verdere integratie van de woon- en energieloketten verderzetten.

- **Acties voor de renovatie van appartementsgebouwen**

De situatie van mede-eigendom, het onderscheid tussen privaatieve delen en gemeenschappelijke delen, de gebouwgrootte en techniciteit (bijvoorbeeld de collectieve installaties) vergen voor de renovatie van appartementsgebouwen een heel andere aanpak dan die voor eengezinswoningen.

In 2023 werd door het VEKA een werking opgezet om de Vereniging van Mede-eigenaars (VME) van gebouwen vanaf 15 wooneenheden die interesse hebben in een diepgaande renovatie te ondersteunen bij de opmaak van een renovatiemasterplan. Het VEKA zal in 2024 inzetten op bijkomende communicatie naar de doelgroep om deze ondersteuning breder bekend te maken.

In de ontwerp actualisatie van het VEKP³ werd een voorstel ingeschreven om voor appartementsgebouwen vanaf 2030 een bijkomend traject te volgen, waarbij een minimaal gebouwlabel zal worden opgelegd aan het appartementsgebouw in zijn geheel los van verkoop. Dit traject zal in het voorjaar van 2024 in de regelgeving worden vastgelegd.

- **EPC kwaliteitsacties**

---

³ VR 2023 1205 DOC.0518/2TER, Ontwerp actualisatie Vlaams Energie- en Klimaatplan.

Het energieprestatiecertificaat (EPC) voor bestaande residentiële woningen, heeft sinds de introductie ervan 15 jaar geleden een enorme evolutie meegemaakt. Waar het EPC tot 2021 enkel gebruikt werd als informatief document voor huurders en kopers is het op dit moment gekoppeld aan tal van beleidsinitiatieven zoals de renovatieverplichting, de Mijn VerbouwBegeleiding (EPC), de EPC-labelpremie, het renovatiekrediet met rentesubsidie en (tijdelijk) de huurindexatie. Om de kwaliteit van het EPC te verhogen, is er nood aan enkele bijkomende acties.

Via een nieuw regelgevend initiatief zal ik enkele verbeterpunten voorstellen m.b.t. de erkenningsvoorwaarden en voorwaarden m.b.t. de onafhankelijkheid voor uitoefening van het beroep als energiedeskundige. Ik zal het VEKA ook opdracht geven sterker in te zetten op kwaliteitscontroles, o.m. via een traject om gericht te kunnen zoeken naar foutieve EPC's door het inzetten van automatisering van controles en data-analyses van de Energieprestatiedatabank.

OD 1.2: Langetermijnrenovatiestrategie voor niet-woongebouwen vastleggen

De Vlaamse langetermijnrenovatiestrategie bepaalt dat tegen 2050 alle niet-residentiële gebouwen koolstofneutraal moeten zijn.⁴ Deze legislatuur werd reeds een renovatieverplichting voor niet-residentiële gebouwen ingevoerd, evenals een algemene labelplicht voor kleine en grote niet residentiële eenheden vanaf 2030 (voor grote publieke en overheidsgebouwen vanaf 2028). In 2024 wordt uitvoering gegeven aan volgende acties:

- **Lancering gebouwenpas**

In uitbreiding van de woningpas zal voor niet-residentiële gebouwen in het voorjaar 2024 een gebouwenpas worden gelanceerd. De gebouwenpas zal voor de eigenaar of de gebouwbeheerder de digitale opslag, raadpleging en uitwisseling mogelijk moeten maken van gebouw-, grond- en omgevingsgebonden informatie en aanbevelingen om onder meer de energetische prestatie van het gebouw te verbeteren en de renovatieverplichting op te volgen.

OD 1.3: Acties voor de shift naar duurzame gebouwverwarming uitwerken

Om het aandeel fossiele brandstoffen in de bouwsector zo snel mogelijk naar beneden te krijgen, werd deze legislatuur reeds een stookolieverbod ingevoerd met ingang vanaf 2022 en werden reeds uitfaseringsmijlpalen voor aardgas in nieuwbouw in de regelgeving ingeschreven (zoals de verplichting om vanaf 2023 voor nieuwbouw te voorzien in lagetemperatuursverwarming). Vanaf 2025 zal er een verbod gelden op nieuwe aardgasaansluitingen in nieuwbouwwoningen (zowel residentieel als niet-residentieel).

In 2024 zal de databank verwarming operationeel worden, dewelke een zo volledig en zo up-to-date mogelijk overzicht moet bieden van de toegepaste verwarmingstechnologie(ën) per gebouw (woongebouwen en niet-woongebouwen) in Vlaanderen. De invulling van de databank gebeurt door het periodiek ontsluiten en combineren van verschillende databronnen m.b.t. verwarming. De informatie in de databank zal hierna via de woningpas beschikbaar zijn voor de eigenaar. Het doel van deze databank is louter het informeren en sensibiliseren van burgers.

---

⁴ Een koolstofneutraal gebouw is een gebouw waarvan de CO₂-uitstoot tot nul is gereduceerd door de energiebehoeften te verminderen én ervoor te zorgen dat aan de resterende energiebehoeften wordt voldaan met hernieuwbare energiebronnen. Het is een gebouw waarvan het gemeten totale energiegebruik in gebruiksfase wordt gedekt door hernieuwbare energiebronnen.

OD 1.4: Voorbeeldrol overheden inzake energiebesparing

- **Energie- en CO₂-besparing bij de Vlaamse overheid**

De Vlaamse Regering keurde op 15 juli 2022 een bijkomende aanscherping van de jaarlijkse primaire energiebesparingsdoelstelling voor gebouwen en technische infrastructuur van de Vlaamse overheid goed, zodat tegen 2030 35% primaire energie wordt bespaard t.o.v. referentiejaar 2015.⁵ Daarnaast werd de CO₂-besparingsdoelstelling 2030 opgetrokken van -40% naar -55% (t.o.v. 2015).

Deze doelstellingen liggen verankerd in het intern Klimaatplan van de Vlaamse overheid. In de loop van 2024 zal opnieuw over de voortgang van deze doelstellingen worden gerapporteerd. Via het Actieplan Energie-efficiëntie zullen opnieuw middelen verdeeld worden waarop entiteiten van de Vlaamse overheid aanspraak kunnen maken om energiebesparende investeringen uit te voeren.

- **Energiebesparingsdoelstelling en CO_{2eq}-besparingsdoelstelling bij lokale besturen**

Via ondertekening van het LEKP 2.0, engageren lokale overheden zich om vanaf 2023 jaarlijks een primaire energiebesparing van 3% te realiseren in hun gebouwen en technische infrastructuur en de CO₂-emissies in 2030 ten opzichte van referentiejaar 2015 met 55% te reduceren, hetgeen overeenstemt met een reductie van 40,33% in 2030 t.o.v. 2019.

Voor de opvolging van deze doelstellingen zet het VEKA in samenwerking met Fluvius, het Vlaams Energiebedrijf (VEB) en het Netwerk Energie en Klimaat voor Lokale Besturen (onderdeel van VVSG) een monitoringssysteem op waarmee lokale overheden kunnen rapporteren over de geboekte voortgang. Het Netwerk Klimaat ondersteunt de lokale overheden bij deze rapportering (zie OD 6.1.). De resultaten worden publiek zichtbaar gemaakt via het Pactportaal, het monitoringsplatform van het LEKP.

- **Programma duurzame renovatie gebouwen publieke sector**

Om de renovatiegraad binnen de centrale Vlaamse overheid te verhogen en bij te dragen aan de doelstelling van 3% jaarlijkse energiebesparing, worden bijkomende middelen vrijgemaakt. Hiervoor werd binnen deze legislatuur via een projectoproep bijkomend 20 miljoen euro relancebudget voorzien (*project VV10*) aangevuld met 4 miljoen euro klimaatfondsmiddelen. Deze middelen zijn ondertussen volledig toegewezen aan energie-efficiëntieprojecten die reeds uitgevoerd of in uitvoering zijn en waren eveneens toegankelijk voor publieke organisaties buiten de centrale Vlaamse overheid.

Het VEB werkt verder als centrale aankoopcentrale en staat in voor de projectbeoordeling en verdeling van de middelen.

Op basis van de lange termijn vastgoedstrategie en het bijhorend energetisch masterplan dat in toepassing van het Intern Klimaatplan Vlaamse overheid werd opgemaakt, worden concrete projecten gedefinieerd richting CO₂-neutraliteit tegen 2045. Voor de zorgsector werken VIPA en het VEB een programma met energie prestatiecontracten (EPC) uit.

Gezien de lokale besturen een belangrijk patrimonium beheren, zal het VEB haar aanbod richting lokale besturen van zowel energie-efficiëntiemaatregelen als het

---

⁵ VR 2022 1507 DOC.0869/1BIS. Bis-nota aan de Vlaamse Regering betreffende bijsturing intern Klimaatplan Vlaamse Overheid.

voeren van de energieboekhouding via Terra uitbouwen, intensifiëren en waar mogelijk publiek maken.

OD 1.5: Het EPB-beleidskader vereenvoudigen en gebruiksvriendelijker maken

Het VEKA werkt samen met de andere twee gewesten verder aan de implementatie van de in overleg met de stakeholders opgemaakte lijst met mogelijke verbeterpunten wat de gebruiksvriendelijkheid van de EPB-software betreft. Voor deze verderzetting is een nieuwe aanbesteding uitgewerkt.

Verder zal de focus blijven liggen op het vereenvoudigen van de rekenmethodiek vooral voor de eindgebruiker. Hiervoor zullen een set referentiegebouwen en een impactanalysetool worden uitgewerkt, waarvan de kostprijs via aparte aanbestedingen zal worden verdeeld over de drie gewesten.

In 2023 zijn in uitvoering van artikel 5 van de EPBD-richtlijn twee studies uitgevoerd om te evalueren of de huidige EPB-eisenniveaus voor residentiële en niet-residentiële gebouwen nog kostenoptimaal zijn.

SD 2: Transitie naar CO2-arme industrie en ondernemingen ondersteunen

• Verlenging van de vrijwillige EBO's in periode 2023-2026

De energiebeleidsovereenkomsten voor Vlaamse energie-intensieve ondernemingen (VER-bedrijven en niet-VER-bedrijven) werden verlengd voor de periode van 1 januari 2023 tot en met 31 december 2026. Het ambitieniveau van de nieuwe energiebeleidsovereenkomsten werd hierbij opgetrokken, de doelgroep van de energiebeleidsovereenkomsten werd verbreed naar alle energie-intensieve ondernemingen en de definitie van rendabele maatregelen werd verstrengd. Verder vond er ook een verbreding plaats naar zowel het thema rond warmtevraag en restwarmteaanbod en naar het klimaatthema.

Eind september 2023 waren reeds 140 VER en 133 niet-VER bedrijven toegetreden.

• Beleid t.a.v. niet energie-intensieve ondernemingen

Om nog meer ondernemingen aan te zetten om energie te besparen werd een versterkt wetgevend kader ingevoerd vanaf 1 januari 2023. Grote ondernemingen met een finaal energieverbruik kleiner dan 0,1 PJ en kmo's met een finaal energiegebruik tussen 0,05 en 0,1 PJ moeten een energieaudit uitvoeren en alle rendabele maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie uitvoeren. Kmo's met een energiegebruik tussen 0,02 en 0,05 PJ moeten een energiebalans opmaken en no-regret maatregelen uitvoeren.

Flankerend aan deze versterkte wetgeving werden ondersteuningsmechanismen voorzien om extra inspanningen te stimuleren. De premie na audit voor energiebesparende investeringen in niet-residentiële gebouwen werd versterkt en geoptimaliseerd. Voor 2024 wordt hiervoor een budget voorzien van 8,25 miljoen euro. Daarnaast konden sectorfederaties tot uiterlijk 15 oktober 2023 intekenen op het aanbod voor het afsluiten van een sectorfederatie-overeenkomst (SFO). Via een SFO worden deze sectorfederaties gesubsidieerd om niet energie-intensieve ondernemingen binnen hun sector te ondersteunen en aan te zetten om niet verplichte energiebesparende investeringen uit te voeren. Deze werking zal in 2024 volledig operationeel worden.

SD 3: Versnelde uitbouw van milieuvriendelijke energieproductie

OD 3.1: Inschakeling productie hernieuwbare energie in marktwerking via optimalisering certificatenstelsel

- **Optimalisering certificatenstelsel**

De quotumverplichting bij de leveranciers is aangepast om vraag en aanbod van de certificaten de volgende jaren in evenwicht te houden. Hiervoor daalt het quotum van groenestroomcertificaten sterk en stijgt het quotum van warmtekrachtcertificaten licht. De combinatie van beide aanpassingen heeft een positieve impact op de energiefactuur (zie OD 7.2). Gezien de productie van groene stroom rendabeler is geworden, moet minder certificatensteun toegekend worden en blijven het certificatenaanbod en de certificatenquota op die manier beter op elkaar afgestemd.

- **Retroactieve investeringspremie**

Ten gevolge van het arrest van het Grondwettelijk Hof van 14 januari 2021 werd het principe van de terugdraaiende teller voor zonnepaneleneigenaars die over een digitale meter beschikken vernietigd. Het verdwijnen van de terugdraaiende teller betekent voor veel gezinnen een financieel verlies. Op mijn initiatief werd een retroactieve investeringspremie uitgewerkt voor zonnepanelen, voor andere decentrale productie-installaties dan fotonvoltaïsche zonnepanelen en warmtepompen. Voor 2024 is hiervoor 25,337 miljoen euro voorzien op de reguliere begroting en het Energiefonds die zal worden vergoed aan de eigenaars van zonnepanelen (geplaatst vóór 2021) die overschakelen van een analoge meter naar een digitale meter.

OD 3.2 Zonneplan 2025 implementeren

Om onze afhankelijkheid van fossiele energie te reduceren, moet de groei van PV verder worden versneld. In de ontwerp actualisatie van het VEKP werd beslist om de subdoelstelling vanaf 2024 op te trekken naar 500 MW/jaar zodat tegen 2030 een geïnstalleerd vermogen van 8,9 GW wordt bereikt. Om het bereiken van deze extra groei haalbaar te maken, worden volgende acties in 2024 gecontinueerd en versterkt:

- **PV-verplichting grote elektriciteitsverbruikers**

In 2023 werd een verplichting ingevoerd voor eigenaars, erfpachters, of opstalhouder van een gebouw met een bruto-afname van elektriciteit van meer dan 1 GWh/jaar om ten laatste tegen midden 2025 op minstens een beperkt deel van de totale dakoppervlakte een bepaalde hoeveelheid fotonvoltaïsche zonnepanelen te installeren of een van de andere in de regelgeving toegelaten alternatieven voor deze basisoptie. Ook publieke organisaties met een jaarlijkse bruto-afname van 250 MWh (vanaf 2030: 100 MWh) vallen onder deze verplichting. In 2024 zal deze aanpak verder worden uitgerold via onder meer verdere communicatie-acties en de uitwerking van een digitaal opvolgingssysteem. Er zal daarnaast ook een analyse gebeuren hoe de Europese PV-verplichting (verwacht in EPBD eerste helft 2024) kan worden omgezet voor Vlaanderen.

- **PV-premie**

Ter vervanging van de regeling van de terugdraaiende teller voor PV-installaties die werden geïnstalleerd na 2020, werd in 2021 een investeringspremie voor PV-installaties met een omvormervermogen van minder dan 10 kVA ingevoerd. Doordat PV-installaties steeds rendabeler worden, is een PV-premie niet meer nodig om de nodige groei in PV te realiseren. De premie zal eind 2023 daarom stopgezet worden. Het in 2024 nog door de netbeheerders uit te betalen premiebedrag wordt gecompenseerd via het Energiefonds en de reguliere uitgavenbegroting, zodat de elektriciteitsfactuur niet verzwaard wordt. Voor 2024 wordt ingeschat dat deze kost 59 miljoen euro zal bedragen.

- **Premie PV in combinatie met asbestverwijdering**

Het plaatsen van zonnepanelen op asbestdaken is decretaal via het Materialendecreet verboden. Voor asbestdaken waarop de plaatsing van zonnepanelen beoogd wordt, is het dan ook noodzakelijk het volledig dak van asbestmaterialen te ontdoen. Om investeringen in PV te ondersteunen, wordt sinds 2022 een premie voorzien voor installatie van PV op niet-verwarmde, niet-residentiële gebouwen in combinatie met asbestverwijdering. Deze wordt verlengd voor ingediende aanvragen voor activatie van de premie tot en met eind 2025, het budget van 2023 wordt geruiterd om hiermee rekening te houden.

- **Calls groene stroom**

In 2021 ging een nieuw steunsysteem met projectoproepen voor investeringssteun voor kleine windturbines en middelgrote PV-projecten van start. In 2024 zal enkel voor bepaalde categorieën nog een call georganiseerd worden.

OD 3.3 Windplan 2025 implementeren

Het Windplan 2025 is een rollend actieplan met maatregelen voor het realiseren van een geïnstalleerd vermogen van (cfr. het geactualiseerde VEKP) 2,642 GW wind op land in Vlaanderen tegen 2030.

In 2024 bepaal ik vanuit de bevindingen van de pilootprojecten m.b.t. repowering van windturbines welke instrumenten het meest geschikt zijn om zowel het opwekken van windenergie via repowering te bevorderen alsook een kwaliteitsvol windpark vorm te geven. Ik voer op Vlaams niveau het stappenplan uit inzake de RepowerEU richtlijn, die tot versnelde vergunningverlening voor hernieuwbare energie-infrastructuur wil komen, en geef vorm aan de zgn. acceleration areas binnen Vlaanderen. Op basis van een plan-MER wil ik evalueren wat de impact is van verschillende bijstellingen van de ruimtelijke voorwaarden met het oog op de implementatie van een doorgedreven en passende bestemmingsneutraliteit. Door alle beschikbare data over windenergie in Vlaanderen te koppelen in één databank die alle relevante gegevens bevat (gaande van de eerste vergunningsaanvraag tot het in dienst stellen van de turbines), wil ik de daaropvolgende jaren tijdig en onderbouwd beslissingen kunnen nemen m.b.t. de planning en vergunning van nieuwe turbines. Tot slot bepaal ik vanuit de nieuwe omzendbrief m.b.t. de ruimtelijke inplanting van windturbines welke initiatieven bijkomend nodig zijn om over te kunnen gaan naar het bouwen van windturbines op overheidsgronden, met focus op middelgrote windturbines.

OD 3.4 Warmteplan 2025 implementeren

Het Warmteplan 2025 is een rollend actieplan met maatregelen voor het realiseren van de doelstellingen van het VEKP tegen 2030, nl. 11.574 GWh groene warmte

én een groei in het (her)gebruiken van restwarmte, met de levering van 2.400 GWh warmte via warmtenetten.

Als onderdeel van het Warmteplan loopt in 2024 de call groene warmte en restwarmteprojecten verder. Hiervoor wordt een budget voorzien van 21 miljoen euro op het Energiefonds. De premie voor de aansluiting van een bestaand gebouw op een warmtenet loopt verder in 2024, hiervoor wordt 1 miljoen euro voorzien op het Energiefonds.

SD 5: Slimme netwerkinfrastructuur, efficiënt netbeheer en flexibel gebruik en productie

OD 5.1 Vlaams beleidskader flexibiliteit op het distributienet uitwerken

Omdat de meeste hernieuwbare elektriciteitsbronnen en nieuwe elektrische verbruikers worden aangesloten op het elektriciteitsdistributienet, heeft dit ook een grote impact op de ontwikkeling van de lokale elektriciteitsdistributienetten. Om deze ontwikkelingen te kunnen opvangen en deze nieuwe aanbieders en verbruikers van elektriciteit beter te integreren in het net, heeft het elektriciteitssysteem enerzijds meer nood aan netinvesteringen (o.a. kabels in de grond maar ook de digitale meter) en anderzijds meer nood aan flexibiliteit.

Met de omzetting van de Europese vierde elektriciteitsrichtlijn via het EMD-decreet en de EMD-besluiten werd er reeds een Vlaams regelgevend kader voor flexibiliteit gecreëerd. Het Flexibiliteitsplan 2025, dat in oktober 2022 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd, omvat 20 concrete acties om de flexibiliteit op het distributienet te verhogen. In uitvoering van het Flexibiliteitsplan 2025 zal ik in 2024 o.a. inzetten op de uitvoering van geplande studies rond een indicatorenset slim en flexibel net en het flexibiliteitspotentieel in Vlaanderen. Verder zal er ook ingezet worden op communicatie rond flexibiliteit.

OD 5.2: Uitwerken van een regelgevend en faciliterend kader voor lokale energiegemeenschappen

Om energiegemeenschappen en energiedelen verder te faciliteren, zal ik in 2024 verder bouwen op de evaluatie die het VEKA eind 2023 zal opmaken. Ik voorzie de publicatie van een gids met praktische handvaten voor energiegemeenschappen en bij energiedelen.

VEKA zal ook deel uitmaken van de stuurgroep voor technische assistentiehubs, die de technische, financiële en juridische ondersteuning biedt voor de oprichting van energiegemeenschappen, met speciale aandacht voor de betrokkenheid van sociale doelgroepen.

In augustus 2023 waren er 2.038 deelnemers die energie verkopen via persoon-aan-persoonverkoop, 3.266 deelnemers die energie delen met zichzelf en 129 deelnemers die energie delen binnen een gebouw.

OD 5.3: We moderniseren en versterken onze elektriciteitsnetten

Het VEKA werkt samen met de VREG en Fluvius bij de opmaak van een studie die in kaart zal brengen hoe een toekomstbestendig elektriciteitsdistributienet verder kan uitgebouwd worden. Met name zal de studie inzicht bieden in de huidige staat

en capaciteit van het distributienet en de te verwachten problematiek bij de integratie van meer en meer nieuwe decentrale productie-installaties, batterijen, elektrische voertuigen, warmtepompen...

OD 5.4. We zetten de uitrol van digitale meters verder en faciliteren het slimme gebruik van de data van de digitale meter

Volgens de recentste cijfergegevens waren er eind juli 2023 1.608.935 digitale meters voor elektriciteit en 1.146.685 digitale aardgasmeters geïnstalleerd. Dit komt overeen met 42% van de toegangspunten die beschikken over een kleinverbruiksmeterinrichting. Sinds de energiecrisis is het duidelijk dat de Vlaming de mogelijkheden van zijn digitale meters actiever is beginnen gebruiken. Er zijn 49.848 elektriciteitscontracten met maandfacturatie en 29.552 gascontracten met maandfacturatie. Van 27.222 digitale meters worden de kwartierwaarden uitgelezen zodat deze ook in marktprocessen gebruikt kunnen worden. Dit is noodzakelijk voor bijvoorbeeld een dynamisch prijscontract of om aan energiedelen te doen.

De doelstelling van de versnelde uitrol van de digitale meter is dat 80% van de kleinverbruiksinrichtingen tegen eind 2024 beschikt over een digitale meter (100% tegen 1 juli 2029).

OD 5.5 We stimuleren het zelfverbruik van elektriciteit bij prosumenten

Na het wegvallen van de terugdraaiende teller werd zelfverbruik een belangrijkere factor in de rendabiliteit van een PV-installatie. Hoe meer zelfverbruik er op piekmomenten is, hoe minder zonnestroom in het net geïnjecteerd hoeft te worden en hoe meer het distributienet ontlast kan worden. Dit draagt bij aan een stabiele spanningshuishouding waardoor uitvallende omvormers vermeden kunnen worden. De bestaande compensatie voor uitvallende omvormers wordt begin 2024 uitgebreid zodat omvormers die gebruik maken van een droop-regeling ook recht hebben op een compensatie. Verder wordt de problematiek (o.a. het aantal meldingen) rond uitvallende omvormers verder opgevolgd door het VEKA.

OD 5.6 We voorzien een kader voor energieopslag voor installaties aangesloten op het distributienet

Gelet op de gerealiseerde marktintroductie voor de thuisbatterij, het feit dat een thuisbatterij niet in alle omstandigheden en voor elk gezin een zinvolle investering is, de oproepen van experts om deze subsidie af te schaffen en de interessante alternatieve optie die de investering in een warmtepompboiler biedt om elektriciteitsoverschotten aan te wenden, werd de thuisbatterijpremie stopgezet voor keuringen vanaf 1 april 2023. Om nog resterende premiedossiers uit te betalen, wordt voor 2024 een budget voorzien van 15 miljoen euro.

OD 5.7. We zetten in op een performant en efficiënter netbeheer

Op 14 juli 2023 hechtte de Vlaamse Regering haar eerste principiële goedkeuring aan het ontwerpdecreet dat de kerntaken van de VREG vastlegt in functie van de hervorming tot één overkoepelende Vlaamse nutsregulator. De overkoepelende Vlaamse Nutsregulator zal al de netgebonden infrastructuur voor fluïda in de ruime zin van het woord op zich nemen (elektriciteits- en aardgasdistributie,

warmte, riolering, drinkwater, waterstof en CO₂). Enkele niet-regulatoire taken zullen vanaf 2024 geleidelijk worden overgeheveld naar het VEKA. De budgetten voor de transfer van deze kerntaken t.w.v. 464 keuro worden gecompenseerd uit de beschikbare begrotingsruimte van VEKA.

De omvorming van de VREG tot de Vlaamse Nutsregulator zal geschieden via een initiatief vanuit het Vlaams Parlement.

SD 6: Een effectief governancekader voor de energietransitie uitbouwen

OD 6.1: Kennisuitwisseling en ondersteuning van lokale besturen

De Vlaamse Regering keurde in 2020 de toekenning goed van een subsidie van 4 miljoen euro (gespreid over 4 jaar) aan de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) voor de oprichting en het beheer van een expertisenetwerk lokaal energie- en klimaatbeleid (Netwerk Klimaat). Dit Netwerk Klimaat faciliteert de dialoog en de kennisuitwisseling tussen de lokale overheden en de Vlaamse overheid en biedt de lokale overheden professionele ondersteuning bij de verdere ontwikkeling en implementatie van lokaal energie- en klimaatbeleid. Het vierde werkprogramma van het Netwerk Klimaat zal lopen van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2024 en wordt conform het subsidiebesluit voorbereid door de strategische stuurgroep.

Begin 2024 zal de Vlaamse Regering op basis van een evaluatie van de werking van het Netwerk Klimaat een beslissing nemen over een eventueel vervolgtraject.

OD 6.2 Samenwerking met andere beleidsniveaus versterken

De toelichting m.b.t. samenwerking op Europees en internationaal niveau is opgenomen onder OD 1.1 van Beleidsveld Klimaat – ISE Klimaat (zie infra).

Met betrekking tot de samenwerking op het interfederale niveau, zal – indien in 2023 nog geen akkoord bereikt wordt- in 2024 verder onderhandeld worden over de resterende elementen van de intra-Belgische verdeling van de Belgische energie- en klimaatdoelstellingen in de periode 2021-2030. In september 2022 werd, onder het Vlaamse voorzitterschap van de Nationale Klimaatcommissie, reeds een eerste deelakkoord bereikt over een aantal elementen van deze lastenverdelingsoefening.

Ik werk samen met de andere entiteiten aan het finaliseren van het Samenwerkingsakkoord inzake het koolstofgrenscorrectiemechanisme (Carbon Border Adjustment Mechanism, of CBAM), waarbij de federale overheid wordt aangeduid als bevoegde entiteit.

OD 6.3: Een goede opvolging, beleidsonderbouwing en beleidsbijsturing verzekeren voor het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030

• Voorbereiding finaal VEKP

De ontwerp actualisatie van het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 werd op 12 mei 2023 goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Deze ontwerpactualisatie zal in het voorjaar van 2024 voorwerp uitmaken van een publieksbevraging.

De Europese Governance Verordening bepaalt dat lidstaten uiterlijk tegen 30 juni 2024 een finale actualisatie van de nationale energie- en klimaatplannen (NEKP) moet indienen, het VEKP vormt de Vlaamse bijdrage tot het Belgische NEKP.

- **Energiekennisplatform**

Het huidige energie- en klimaatdataplatform zal worden ingekanteld in een nieuw op te zetten energiekennisplatform dat ook diverse andere data-applicaties binnen VEKA zal omvatten. Tegelijkertijd zal verder worden gewerkt aan de energieverbruiksdatabank voor ondernemingen die dan in het energiekennisplatform zal worden geïntegreerd.

- **Terra**

Via Terra wordt de evaluatie van het energieverbruik t.o.v. de besparingsdoelstelling verder opgevolgd (zie OD 1.4). Het dataplatform faciliteert ook de opvolging van de lange termijn vastgoedstrategieën. TERRA blijft verder doorontwikkeld worden in 2024 met o.m. een communicatiemodule en functionaliteiten op maat van lokale besturen. Hierbij zal bijzondere aandacht zijn voor datakwaliteit en begeleiding van gebruikers. Het VEB start ook de voorbereiding voor het publiek maken van de data van TERRA.

SD 7: Een sociaal rechtvaardige energietransitie vorm geven

OD 7.1 Het sociaal energiebeleid versterken met passende maatregelen

Ik zal verder uitvoering geven aan de acties uit het Energiearmoedeplan 2025. Enkele resterende doelgroepgerichte maatregelen waarvoor nu nog een aantal statuten als voorwaarde gelden (zoals de energiescan en de premie voor energiezuinige huishoudtoestellen) zullen vanaf 2024 volledig inkomensafhankelijk gemaakt worden naar het voorbeeld van de inkomensvoorwaarden uit de Mijn VerbouwPremie en de Mijn VerbouwLening. Voor de geautomatiseerde toekenning van deze maatregelen, is er nood aan een platform dat gegevens uit verschillende administratieve databanken ophaalt. Het inkomensconsultatieplatform zal operationeel worden in het voorjaar van 2024.

Ter compensatie van de invoering van het capaciteitstarief werd de doelgroep voor de kortingsbon ook tijdelijk uitgebreid naar afnemers met een zeer laag verbruik, die onder bepaalde voorwaarden vallen. Voor deze maatregelen worden in 2024 in het Energiefonds volgend budgetten voorzien: 3,25 miljoen euro voor de korting energiezuinige huishoudtoestellen (waarvan 750 k euro voor de kortingsbon klein verbruik), 8 miljoen euro voor de minimale levering en 1,7 miljoen euro voor de Huur- en isolatieprojecten (private verhuur) en energiescans.

Er werd ook beslist om de periode waarin het verboden is de toevoer van elektriciteit en aardgas af te sluiten structureel met een maand te verlengen, waardoor ze voortaan loopt van 1 december tot 1 april. Een afsluitingsverbod is belangrijk om het recht op een onderbroken toegang tot energie te garanderen, en beschermt afnemers tegen mensonwaardige toestanden tijdens de winterperiode. De maatregel van de minimale levering verwarming voor huishoudens die via voorafbetaling verwarmen met aardgas werd eind 2023 uitgebreid met gezinnen die verwarmen op elektriciteit aan exclusief nachttarief en het bereik ervan groeide aan tot 8.082 huishoudens. Voor de winter 2023 – 2024 worden de 15% OCMW's die de maatregel, die goed is voor een tussenkomst op

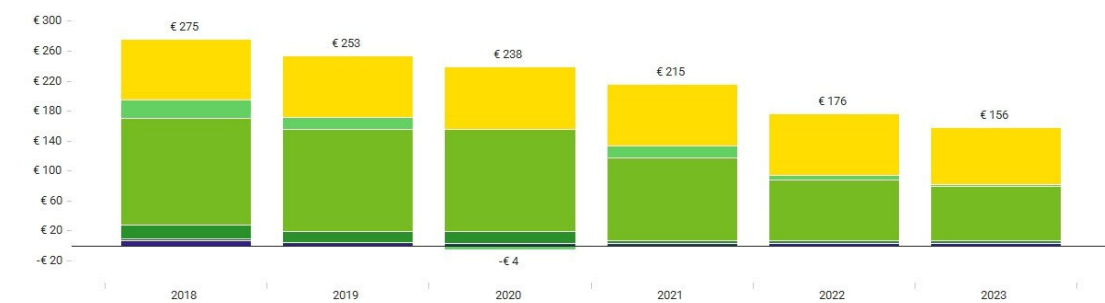
de gemiddelde jaarfactuur van 25 tot 30%, nog niet gebruiken opgeroepen dat alsnog te doen.

In 2024 wordt gestart met de voorbereiding van opmaak van een Sociaal Klimaatplan, zodat dit tegen juni 2025 ingediend kan worden bij de Europese Commissie.

OD 7.2: Betaalbaarheid van energie bewaken voor alle doelgroepen

Sinds de start van de legislatuur werden reeds tal van maatregelen genomen om de energiekosten (vooral elektriciteitskosten) voor gezinnen en bedrijven structureel te verminderen door kosten die nu doorgerekend worden in de nettarieven aanzienlijk te doen dalen, te schrappen of te zoeken naar alternatieve financiering buiten de energiefactuur. In 2024 zal ik de netbeheerders opnieuw compenseren voor de opkoop van groenestroomcertificaten ter waarde van het verschil tussen de marktprijs en de plafondprijs, waardoor deze kost niet in het elektriciteitsdistributienettarief wordt verrekend. Hiervoor wordt 67 miljoen euro vrijgemaakt. Daarnaast zal ook de quotumverplichting verder dalen van 18% naar 17% in 2024. Op 30 juni 2023 werd een voorontwerp van decreet definitief goedgekeurd om de quota verder te verlagen naar 11% vanaf 2025 tot en met 2028, en vanaf 2029 tot en met 2031 (en daarna) naar respectievelijk 10%, 9% en 8% (zie supra, OD 3.1). Door de combinatie van beide ingrepen slagen we er in de Vlaamse beleidscomponent in de energiefactuur constant te houden. Dit betekent sinds 2019 een daling van bijna 40%⁶ voor een gezin.

Vlaamse openbare dienstverplichtingen in de factuur (excl. btw)

SD 8: Een faciliterend kader voor de energietransitie voorzien

OD 8.1 De communicatie over de transitie verder uitbouwen en versterken

De focus op communicatie in 2024 zal liggen op het verduurzamen van verwarming, in hoofdzaak voor woningen en appartementen. De warmtepomp is volop bezig om mainstream te worden en brengt een revolutie mee in de verwarmingssector. Verwacht wordt dat er binnen enkele jaren meer warmtepompen dan gascondensatieketels geplaatst zullen worden. Het VEKA biedt ondersteunende tools en instrumenten om de keuze voor een warmtepomp eenvoudiger te maken, o.a. met de tool 'is uw woning warmtepompklaar'.

Na de aanpassing van de non bis in idem-wet zal er een samenwerkingsovereenkomst tussen de Federale en Vlaamse overheid voorbereid

⁶ https://dashboard.vreg.be/report/TNB_Openbaredienstverplichtingen.html

worden waarin afspraken gemaakt zullen worden over de contouren van een sociaal rechtvaardige takshift van elektriciteit naar de verschillende fossiele energiedragers, zonder weliswaar de totale belastingdruk te verhogen en bij voorkeur door de totale belastingdruk te verlagen. Dit zal steeds gepaard moeten gaan met flankerend beleid voor specifieke doelgroepen.

De renovatieverplichting sinds 2023 wordt steeds meer voelbaar op de vastgoedmarkt. De langetermijndoelstelling richting 2050 (label A) en de energienorm 2030 worden steeds belangrijker om de renovatiegraad op te krikken. Anderzijds blijft de focus liggen op financiële ondersteuning met actieve promotie van de Mijn VerbouwPremie voor de verbetering van energieprestaties en de woningkwaliteit van bestaande woningen, de Mijn VerbouwLening voor de voordelige financiering van renovatiewerken, het renovatiekrediet met rentesubsidie voor wie onder andere na aankoop onder de renovatieverplichting valt en de Mijn VerbouwBegeleiding die als nieuw instrument in de markt zal worden gezet om specifieke doelgroepen actiever te begeleiden en ontzorgen bij de renovatie van hun woning.

VEKA werkt ook heel actief om het bestaande informatie-aanbod, in functie van de energietransitie, op een transparante en duidelijke manier te verbeteren en te vereenvoudigen.

OD 8.2 Een gunstig regelgevend kader voor de transitie scheppen

Ik streef naar een faciliterend regelgevend kader voor de energie- en klimaattransitie. Mogelijke barrières in de regelgeving sporen we op en werken we weg.

1.3. Budgettair kader

De beleidskredieten onder dit ISE Energie hebben in hoofdzaak betrekking op een combinatie van ontvangsten en uitgaven via zowel de reguliere begroting als het Energiefonds. Operationeel beheer van de energiemiddelen valt onder het VEKA (waaronder beheer van het Energiefonds), de VREG en het VEB. De VREG en het VEB beheren hun eigen begroting. Het departement Omgeving beheert na de oprichting van het VEKA enkel nog een beperkt aantal energiekredieten verbonden aan internationale energiedossiers.

Concreet bevat de energiebegroting volgende doelstellingencodes (KA t.e.m. KS):

- 1 KA. Uitbouwen van milieuvriendelijke energieproductie, slimme netwerkinfrastructuur, efficiënt netbeheer en flexibel gebruik en productie.
- 1 KB. Transitie naar een energiezuinig en klimaatneutraal gebouwenpark ondersteunen en een sociaal rechtvaardige energietransitie vormgeven.
- 1 KE. Impulsprojecten energiebeleid (Energiefonds).
- 1 KG. Betaalbaarheid van energie bewaken voor alle doelgroepen (Energiefonds).
- 1 KJ. Impulsprojecten energiebeleid via Klimaatfondsmiddelen (Energiefonds).
- 1 KK. Noodkoopfonds (Energiefonds).
- 1 KL. Optimale invulling Europese hernieuwbare energiedoelstellingen.
- 1 KM. Versnelling woningrenovatie en hernieuwbare energie.
- 1 KN. Betaalbaarheid van energie bewaken voor alle doelgroepen.
- 1 KS. De werking van de VREG.

Uitgaven op basis van de uitgavenbegroting kunnen maar worden uitgevoerd voor zover het Vlaams Parlement hiervoor de benodigde kredieten opent in het jaarlijkse uitgavendecreet. Uitgaven op basis van een begrotingsfonds (Energiefonds) zijn mogelijk op basis van de eigen ESR-inkomsten die dergelijk fonds realiseert.

De belangrijkste ESR-ontvangsten van het Energiefonds betreffen:

- 1 De Vlaamse energieheffing.
- 1 Ontvangsten uit de supercapregeling.
- 1 Handhavingsontvangsten EPB, EPC, marktwerking, energiefraude en retributies.
- 1 Eenmalige ontvangsten uit het Vlaams Klimaatfonds.

De uitgaven binnen ISE Energie betreffen o.a.:

- 1 Mijn Verbouwleningen en overige leningen van het energiebeleid (alook rentesubsidies en fundingkosten).
- 1 Mijn VerbouwPremies.
- 1 Ondersteuning van energiehuizen en OCMW's.
- 1 Retroactieve investeringspremies.
- 1 Sloop- en heropbouwpremies.
- 1 Subsidies voor groene – en restwarmte, opslag en batterijen, zonne- en windenergie, micro-WKK, expertisenetwerk lokaal energie- en klimaatbeleid, energieconsulenten en renovatiecoaches ....
- 1 Europees gesubsidieerde werking en projecten.
- 1 Ondersteuning van de netbeheerders, namelijk:
  - o Vergoedingen verbonden aan kosten inzake REG-ODV (premies en acties voor energie-efficiëntie en warmte waaronder ook de PV-premie, de verhoogde dak- en buitenmuurisolatiepremie bij verwijdering van asbest en de EPC-labelpremie);
- 1 Vergoedingen voor ecologische openbare dienstverplichtingen van de netbeheerders (certificaten).Overige energie-gerelateerde beleidsuitgaven.
- 1 Werking van de VREG.

Het beleidsveld Energie omvat één ISE Energie dat samenvalt met één begrotingsprogramma Energie. Voor de belangrijkste budgettaire aandachtspunten wordt verwezen naar de zaken die reeds zijn opgelijst onder de algemene samenvatting van deze BBT.

ENERGIE

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2023	evolutie	BO 2024	BA 2023	evolutie	BO 2024
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO),	587.292	-218.585	368.707	664.362	-289.708	374.654

provisies (PR))						
Toelagen (interne stromen (IS))	15.116	-5.321	9.795	18.331	-8.536	9.795
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	572.000	-231.000	341.000	572.000	-231.000	341.000
Totaal	1.174.408	-454.906	719.502	1.254.693	-529.244	725.449
Aanwending VAK-ruiter	94.494					

Inhoudelijke toelichting evolutie:

De ESR-aanrekenbare uitgaven voor ISE Energie dalen met 218,6 miljoen euro (VAK) t.o.v. BA2023. De wijzigingen (kredietevolutie) zijn vooral een gevolg van:

- gebruik van de provisie versnelling woningrenovatie en hernieuwbare energie in 2023 (-116 miljoen euro VAK)
- schrappen provisie aankoop statistieken hernieuwbare energie (-19 miljoen euro)
- lager budget voor de compensatie voor groenestroomcertificaten (-81 miljoen euro)
- lager budget voor de minimale levering van aardgas en elektriciteit via budgetmeter (-35 miljoen euro)
- vermindering compensatie verlaagde energieheffing (-20 miljoen euro)
- lager budget voor de calls groene warmte (-9,4 miljoen euro)
- stopzetting premie thuisbatterijen (-8 miljoen euro)
- stopzetting calls groene stroom (-5 miljoen euro)
-

De belangrijkste verhogingen betreffen

- bijkomend budget van 74 miljoen euro voor de vermindering van de elektriciteitsfactuur door deelname in de premies die door de netbeheerders worden uitgekeerd
- bijkomend budget van 25 miljoen om de gestegen rentekosten van Mijn VerbouwLening en renteloos renovatiekrediet te dekken

Op het vlak van de ESR-neutrale uitgaven voor kredietverleningen van de Mijn VerbouwLening en noodkoopleningen ligt de behoefte 231 miljoen euro lager (341 miljoen euro in totaal).

De algemene ontvangsten nemen binnen de ISE Energie toe als gevolg van de hoger geraamde kapitaal terugbetalingen uit energieleningen (35,6 miljoen euro).

De ramingen inzake de toegewezen ontvangsten van het Energiefonds liggen 40,7 miljoen hoger tegenover de raming BA 2023.. Deze ontvangsten worden aangevuld met 20 miljoen

euro klimaatmiddelen uit het Vlaams Klimaatfonds (interne stroom) die stijgen met 5 miljoen euro.

De volgende budgettaire toelichtingen gaan niet dieper in op de wijzigingen naar aanleiding van de generiek toegepaste indexatieregels. Voor bijkomende toelichting hierover wordt verwezen naar de Algemene Toelichting bij de uitgavenbegroting.

1.3.1. *Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)*

➤ Ontvangstenartikelen

QE0-9QEEAKA-OW - UITBOUWEN VAN MILIEUVRIENDELIJKE ENERGIEPRODUCTIE, SLIMME NETWERKINFRASTRUCTUUR, EFFICIËNT NETBEHEER EN FLEXIBEL GEBRUIK EN PRODUCTIE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Algemene ontvangst van eventueel terug te vorderen subsidies die eerder toegekend zijn via de uitgaven onder dezelfde doelstelling KA.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2023	0		
Bijstelling BO 2024	0		
BO 2024	0		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Pro memorie.

QE0-9QEEAKB-OP - TRANSITIE NAAR EEN ENERGIEZUINIG EN KLIMAATNEUTRAAL GEBOUWENPARK ONDERSTEUNEN EN EEN SOCIAAL RECHTVAARDIGE ENERGIETRANSITIE VORMGEVEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

ESR-neutrale algemene ontvangst van terugbetaald kapitaal uit leningen die eerder zijn toegekend via QE0-1QEE2KB-PA van de uitgavenbegroting.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2023	12.769		
Bijstelling BO 2024	35.630		
BO 2024	48.399		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De kapitaal terugbetalingen uit energieleningen worden hoger geraamd. De raming is aangeleverd door PMV als technisch beheerder energieleningen.

QE0-9QEEAKB-OW - TRANSITIE NAAR EEN ENERGIEZUINIG EN KLIMAATNEUTRAAL GEBOUWENPARK ONDERSTEUNEN EN EEN SOCIAAL RECHTVAARDIGE ENERGIETRANSITIE VORMGEVEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Algemene ontvangst van energiegerelateerde EU-cofinanciering alsook van eventueel terug te vorderen subsidies die eerder toegekend zijn via de uitgaven onder dezelfde doelstelling KB.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2023	850		
Bijstelling BO 2024	0		
BO 2024	850		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

ESR-neutrale aanrekening van 850 keuro Europese ontvangsten voor het BE-REEL!-project en FOSTER tegenover hun overeenkomstige uitgaven. Betreft 471 keuro lonen voor het Europees BE-REEL-project! (zie QE0-1QAE2ZZ-LO) en 379 keuro voor werking Europees BE-REEL-project! (zie QE0-1QEE2KB-WT).

QE0-9QEETKE-OI - IMPULSPROJECTEN ENERGIEBELEID (ENERGIEFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Toegewezen ontvangsten van het Energiefonds die als interne stromen worden ontvangen. Deze zijn afkomstig van entiteiten binnen de consolidatiekring Vlaamse overheid, hier in het bijzonder deze uit het Vlaams Klimaatfonds.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2023		15.000	
Bijstelling BO 2024		5.000	
BO 2024		20.000	

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Deze ontvangstenpost financiert de volgende uitgavenposten van het Energiefonds:

- QE0-1QEE4KE-LO: lonen
- QE0-1QEE4KE-WT: impulsprojecten energiebeleid

De voorziene bijdrage van het Vlaams Klimaatfonds aan de werking van zowel energieleningen als rentesubsidies (gekoppeld aan renovatiekrediet), stijgt naar 20 miljoen euro.

QE0-9QEETKE-OW - IMPULSPROJECTEN ENERGIEBELEID (ENERGIEFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Toegewezen ontvangsten van het Energiefonds. Het betreft hier het onderdeel dat ESR-aanrekenbaar is en geen interne stromen betreft. Het Energiefonds (Energiedecreet van 8 mei 2009) is een begrotingsfonds met eigen ontvangsten in de zin van artikel 15 van de VCO. Uitgaven op basis van een begrotingsfonds zijn mogelijk op basis van de ontvangsten die dergelijk fonds realiseert. Voor begrotingsfondsen worden in begrotingsdecreten enkel ramingen opgenomen voor zowel hun ontvangsten als hun uitgaven. Het Energiefonds wordt hoofdzakelijk gefinancierd door de energieheffing op elektriciteit die op dit artikel wordt ontvangen.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2023		125.214	
Bijstelling BO 2024		40.660	
BO 2024		165.874	

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De ramingen inzake de toegewezen ontvangsten van het Energiefonds liggen 40,7 miljoen hoger tegenover de raming BA 2023. De in 2023 verlaagde energieheffing elektriciteit werd in BO 2023 geraamd aan -30 miljoen euro. Het voorziene budget om de daling te compenseren was te hoog ingeschat. Daarnaast moet rekening worden gehouden met een indexering van de resterende energieheffingen op niet-residentiële afnemers (laagspanning) en overige afnemers (middenspanning en hoogspanning).

Voor 2024 worden volgende ontvangsten geraamd:

	BA 2023	BO 2024
Energieheffing elektriciteit	118.000	157.424
Heffing directe lijnen	154	0
Supercapregeling ondernemingen	4.000	5.000
Handhaving gebouwen EPB/EPC	3.000	3.450
Handhaving energiefraude	25	0
TOTAAL	125.214	165.874

Deze ontvangstenpost spijzigt naar de volgende uitgavenposten van het Energiefonds:

- QE0-1QEE4KE-LO: lonen
- QE0-1QEE4KE-WT: impulsprojecten energiebeleid
- QE0-1QEE4KG-WT: betaalbaarheid energie
- QE0-1QEE4KE-IS: HFB interne facturering
- QE0-1QEE4KS-IS: dotatie VREG.

Ontvangsten uit het Vlaams Klimaatfonds worden als interne stroom ontvangen op het artikel QE0-9QEETKE-OI.

QE0-9QEETKK-OW - NOODKOOPFONDS (ENERGIEFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Eventuele ESR-aanrekenbare ontvangsten vanwege systeem noodkopeningen via Energiefonds. Staat los van de ESR-neutrale terugbetaling van kapitaal.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2023	0		
Bijstelling BO 2024	0		
BO 2024	0		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Pro memorie.

QE0-9QEETKK-OP - NOODKOPFONDS (ENERGIEFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Ontvangst terugbetaald kapitaal uit noodkopeningen die eerder zijn toegekend geweest via QE0-1QEE4KK-PA (Energiefonds). Toekenning intussen overgenomen door QE0-1QEE2KB-PA (reguliere kredieten).

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2023		232	
Bijstelling BO 2024		68	
BO 2024		300	

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

In 2024 wordt een beperkte toename aan terugbetaalde noodkopeningen verwacht.

- Uitgavenartikelen

QB0-1QEE2KA-WT - UITBOUWEN VAN MILIEUVRIENDELIJKE ENERGIEPRODUCTIE, SLIMME NETWERKINFRASTRUCTUUR, EFFICIËNT NETBEHEER EN FLEXIBEL GEBRUIK EN PRODUCTIE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Financiering van de Vlaamse bijdrage aan verdragen en samenwerkingsakkoorden in het kader van het energiebeleid. Betreft de opvolging van de Vlaamse bijdrage aan IRENA (International Renewable Energy Agency) en het IEA (International Energy Agency).

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	81	81

<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	81	81

QE0-1QEE2KA-WT - UITBOUWEN VAN MILIEUVRIENDELIJKE ENERGIEPRODUCTIE, SLIMME NETWERKINFRASTRUCTUUR, EFFICIENT NETBEHEER EN FLEXIBEL GEBRUIK EN PRODUCTIE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden volgende uitgaven gebudgetteerd:

- Retroactieve investeringspremies gefinancierd uit de reguliere kredieten.
- Premies thuisbatterijen gefinancierd uit de reguliere kredieten.
- Energiebeleidsvoorbereiding en -ondersteuning over slimme netwerkinfrastructuur, efficiënt netbeheer en flexibel gebruik (ondersteuning omzetting elektriciteitsrichtlijn, digitale meters, energiegemeenschappen ...).
- Werkingssubsidies aan organisaties ter ondersteuning van het beleid hernieuwbare energie en bijdragen aan een aantal (internationale) verdragen en samenwerkingsakkoorden.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	27.490	34.401
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	-65	-65
<i>Andere bijstellingen</i>	-600	-600
BO 2024	26.825	33.736

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)			
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QE0-1QEE2KB-WT	-65	-65	verschuiving ondersteuning van organisaties hernieuwbare energie naar organisaties ter ondersteuning sociaal energiebeleid
TOTAAL	-65	-65	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
premies thuisbatterijen	10.000	10.000	eenmalige versterking voor resterende dossiers premie thuisbatterijen
retroactieve investeringspremies (onderdeel PV)	-600	-600	bijstelling 2/3 RAI-PV-middelen cf. VR 2021 1202 DOC.0150/TER
call groene warmte, restwarmte en warmtenetten	-10.000	-10.000	terugdraai BO 2023 (eenmalige versterking call groene warmte, restwarmte en warmtenetten in het kader van de energiecrisis)
TOTAAL	-600	-600	

Budgettering BO 2024 is als volgt:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
Totaal	26.825	33.736
retroactieve investeringspremies PV (deel reguliere kredieten)	15.333	15.333
werkingsubsidies aan organisaties van het beleid hernieuwbare energie	286	286
specifieke informaticakosten van het energiebeleid rond duurzame energiesystemen	400	400
energiebeleidsvoorbereiding en -ondersteuning evenals andere werkingsuitgaven	806	805
premies thuisbatterijen (uitdovend)	10.000	10.000
call groene warmte, restwarmte en warmtenetten (uitdovend onderdeel reguliere kredieten)	0	4.000
vereffening eenmalige subsidies vorige legislatuur	0	2.912

QE0-1QEE2KB-PA - TRANSITIE NAAR EEN ENERGIEZUINIG EN KLIMAATNEUTRAAL GEBOUWENPARK ONDERSTEUNEN EN EEN SOCIAAL RECHTVAARDIGE ENERGIETRANSITIE VORMGEVEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden Vlaamse energieleningen aangerekend op de reguliere kredieten.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	572.000	572.000
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-231.000	-231.000

BO 2024	341.000	341.000
----------------	----------------	----------------

Inhoudelijke toelichting kredietevolutes:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
noodkopeningen	-30.000	-30.000	terugdraai eenmalige versterking BO 2023
overige leningen van het energiebeleid	-201.000	-201.000	afstemming op globale leningsmachtiging in uitgavendecreet
TOTAAL	-231.000	-231.000	

QE0-1QEE2KB-WT - TRANSITIE NAAR EEN ENERGIEZUINIG EN KLIMAATNEUTRAAL GEBOUWENPARK ONDERSTEUNEN EN EEN SOCIAAL RECHTVAARDIGE ENERGIETRANSITIE VORMGEVEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel zijn volgende uitgaven gebudgetteerd:

- Vergoedingen energiehuizen (onderdeel reguliere middelen).
- Sloop en heropbouwpremie
- Energiebeleidsvoorbereiding en -ondersteuning evenals een aantal andere
- werkingsuitgaven (zoals ICT voor EPB, EPC, Woningpas ...) van het energiebeleid.
- Werking Europees gesubsidieerde projecten.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	32.890	33.147
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	-2	-2
<i>Andere bijstellingen</i>	-13.588	-13.588
BO 2024	19.300	19.557

Inhoudelijke toelichting kredietevolutes:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QB0-1QCE2OA-WT	-67	-67	IMJV uitbreiding deelformulier energie (eenmalige afspraak departement OMG)
Vanuit QE0-1QEE2KA-WT	65	65	werkingsubsidies organisaties sociaal energiebeleid

TOTAAL	-2	-2	
---------------	-----------	-----------	--

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
sloop- en heropbouwpremie	4.000	4.000	sloop- en heropbouwpremie structureel verlengd
werking EU-projecten	44	44	bijstelling als onderdeel van ESR-neutrale aanrekening van 850 keuro Europese ontvangsten voor het BE-REEL!-project en FOSSTER tegenover hun overeenkomstige uitgaven (hier 44 keuro)
basis financiering energiehuizen	68	68	bijstelling op basis van af te rekenen renteontvangsten energiehuizen
ondersteuningsbudget OCMW's in het kader van noodkoopleningen	-1.800	-1.800	terugdraai eenmalige versterking BO 2023
begeleiding gezinnen bij plaatsen van PV-installaties	-10.400	-10.400	terugdraai eenmalige versterking BO 2023
begeleiding gezinnen met betalingsproblemen bij onderhoud en verduurzaming verwarming	-5.000	-5.000	terugdraai eenmalige versterking BO 2023
bijkomende informatiecampagne om moeilijk bereikbare doelgroepen te informeren	-500	-500	terugdraai eenmalige versterking BO 2023
TOTAAL	-13.588	-13.588	

Budgettering BO 2024 is als volgt:

(duizend euro)

	VAK	VEK
Totaal	19.300	19.557
sloop- en heropbouwpremie	4.000	4.000
vergoedingen energiehuizen (onderdeel reguliere middelen)	12.740	12.584
specifieke ICT-uitgaven EPB, EPC, Woningpas ...	981	1.340
beleidsvoorbereiding en -ondersteuning evenals andere werkingsuitgaven	1.135	1.149
werking Europees gesubsidieerde projecten	379	379

werkingssubsidies organisaties sociaal energiebeleid	65	105
--	----	-----

QE0-1QEE2KL-PR – OPTIMALE INVULLING EUROPESE HERNIEUWBARE ENERGIEDOELSTELLINGEN

Provisie ter invulling van de Vlaamse verplichtingen inzake hernieuwbare energie via de aankoop van hernieuwbare energiestatistieken in het buitenland.

Voor de jaren na 2020 voorziet de Europese regelgeving dat het minimumaandeel energie uit hernieuwbare bronnen in het bruto eindverbruik, dat overeenstemt met het verplichte nationale streefcijfer voor 2020, in stand moet worden gehouden. België moet dus ook na 2020 blijven voldoen aan het minimumaandeel van 13%.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	19.279	22.384
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-19.279	-19.090
BO 2024	0	3.294
Aanwending ruiter	3.294	

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
bijstelling aan te kopen hoeveelheid hernieuwbare-energiestatistieken	-19.279	-19.090	Het maximum aan eventueel aan te kopen hoeveelheid ligt in 2024 lager dan in 2023, o.a. doordat de lokale Vlaamse productie jaarlijks toeneemt.
TOTAAL	-19.279	-19.090	

QE0-1QEE2KL-WT - OPTIMALE INVULLING EUROPESE HERNIEUWBARE ENERGIEDOELSTELLINGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel wordt doorheen het begrotingsjaar gefinancierd uit de VEKA-provisie QE0-1QEE2KL-PR ter optimale invulling van de Vlaamse verplichtingen inzake hernieuwbare energie via de aankoop van hernieuwbare energie in het buitenland. Zie hiervoor de verantwoording bij de VEKA-provisie QE0-1QEE2KL-PR.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0

BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutes:

Pro memorie.

QE0-1QEE2KN-WT - BETAALBAARHEID VAN ENERGIE BEWAKEN VOOR ALLE DOELGROEPEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vergoedingen aan de netbeheerders voor gedane uitgaven in het kader van openbaardienstverplichtingen waardoor uitgaven niet moeten worden doorgerekend in het nettatarief. Het betreft hier enkel de aanrekening via de reguliere kredieten, dus zonder de aanrekeningen op het Energiefonds.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	242.068	242.068
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	-2.287	-2.287
<i>Andere bijstellingen</i>	-91.320	-81.320
BO 2024	148.461	158.461
Aanwending VAK-ruiter	10.000	

Inhoudelijke toelichting kredietevolutes:

	(duizend euro)		
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar CB0-1CG2CA-WT	-500	-500	Compensatie voor ondersteuning korps IF
Naar CE0-1CDG2DE-WT	-700	-700	Compensatie voor werkingskosten inningsbeleid Vlabel
Naar SA0-1SNA2IB-WT	-300	-300	Compensatie voor werking internationale nieuwsdienst Vlaanderen
Naar QE0-1QEA2ZZ-LO	-708	-708	Compensatie van 216 keuro voor het inkomensconsultatieplatform 420 keuro ter uitvoering van de BVR rond de Vlaamse Nutsregulator en 72 keuro voor kwaliteitsverbetering EPC
Naar QE0-1QEA2ZZ-WT	-79	-79	Compensatie van 35 keuro inkomensconsultatieplatform En 44 keuro ter uitvoering van de BVR rond de Vlaamse Nutsregulator
TOTAAL	-2.287	-2.287	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
bijstelling netbeheerdersvergoeding	51.000	51.000	PV-premies
bijstelling netbeheerdersvergoeding	21.900	21.900	Verlenging premiepercentages Mijn VerbouwPremie
bijstelling netbeheerdersvergoeding	-148.000	-148.000	Terugdraai gelijkhouden energiefactuur ecologische openbaredienstverplichting (GSC)
bijstelling netbeheerdersvergoeding	67.000	67.000	Bijpassing energiefactuur ecologische openbaredienstverplichting (GSC)
bijstelling netbeheerdersvergoeding	-43.300	-43.300	Terugdraai BO 2023: versterking minimale levering aardgas en uitbreiding naar klanten die elektrisch verwarmen
bijstelling netbeheerdersvergoeding	-2.520	-2.520	Terugdraai BO 2023: verruiming doelgroep die in aanmerking komt voor energiescan
bijstelling netbeheerdersvergoeding	-2.400	-2.400	Terugdraai BO 2023: premie voor dakisolatie voor doe-het-zelvers
bijstelling netbeheerdersvergoeding	-15.000	-15.000	Terugdraai BO 2023: extra investeringen in asbestverwijdering in combinatie met isolatie of PV
bijstelling netbeheerdersvergoeding VEK op overgedragen VAK via ruiter	0	10.000	Verlenging investering asbestverwijdering in combinatie met isolatie of PV. Zie decreetsbepalingen ruiter op premie asbestverwijdering enveloppe BO 2023 (ruiter van 2023 naar 2024 en van 2024 naar 2025)
bijstelling netbeheerdersvergoeding	-20.000	-20.000	Vermindering compensatie verlaagde energieheffing
TOTAAL	-91.320	-81.320	

Budgettering BO 2024 is als volgt:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
Totaal	148.461	158.461
netbeheerdersvergoeding ter beperking energiefactuur ecologische openbaredienstverplichting (GSC)	67.000	67.000
netbeheerdersvergoeding PV-premies	51.000	51.000
netbeheerdersvergoeding afrekening Mijn VerbouwPremie (incl. 1.500 keuro recurrent voor verhoging inkomensgrenzen van doelgroep 3)	23.400	23.400
netbeheerdersvergoedingen premies gascondensatieketel premies	7.061	7.061
extra investeringen in asbestverwijdering in combinatie met isolatie of PV	0	10.000

QE0-1QEE4KE-IS - IMPULSPROJECTEN ENERGIEBELEID (ENERGIEFONDS)**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Financiering energiebeheer van gebouwen die beheerd worden door Agentschap Facilitair bedrijf. Middelen afkomstig uit een deel van de ontvangsten op artikel QE0-9QEETKE-OW van het Energiefonds.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	7.836	7.836
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-5.660	-5.660
BO 2024	2.176	2.176

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Energiebeheer en renovatie gebouwen Vlaamse overheid via agentschap Facilitair Bedrijf	-5.660	-5.660	bijstelling ifv VR 2021 2910 DOC.1236/1TER
TOTAAL	-5.660	-5.660	

QE0-1QEE4KE-LO- IMPULSPROJECTEN ENERGIEBELEID (ENERGIEFONDS)**Korte inhoud begrotingsartikel:**

VEKA-lonen gefinancierd via het Energiefonds.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	617	617
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-427	-427
BO 2024	190	190

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Lonen Energiefonds	-427	-427	Bijstelling lonen in uitvoering van VR 2020 3010 DOC.1207/1BIS, VR 2021 1202 DOC.0150/1TER en VR

			2021 0406 DOC.0628/1BIS en VR 2021 2105 VV DOC.0060/1BIS
TOTAAL	-427	-427	

De loonraming voor 2024 bedraagt 190 keuro VEKA-lonen in kader van de werking rond renovatiekrediet met rentesubsidie/Mijn VerbouwLening (VR 2020 3010 DOC.1207/1BIS).

QE0-1QEE4KE-WT - IMPULSPROJECTEN ENERGIEBELEID (ENERGIEFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Impulsprojecten met uitgaven inzake werking en toelagen via het Energiefonds ter ondersteuning van de doelstellingen van het energiebeleid Middelen afkomstig uit een deel van de ontvangsten op ontvangstenartikel QE0-9QEETKE-OW (Energiefonds) alsook op ontvangstenartikel QE0-9QEETKE-OI (interne stromen Vlaams Klimaatfonds).

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	103.220	83.040
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	14.862	14.862
BO 2024	118.082	97.902

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Meerjarenraming Energiefonds	14.862	14.862	Variabel krediet. Bijstelling geraamde uitgaven Energiefonds in functie van geraamde ontvangsten.
TOTAAL	14.862	14.862	

Budgettering BO 2024 is als volgt:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
Totaal	118.082	97.902
Desaffectatie fundingkost leningen	21.538	21.538
Vergoedingen energiehuizen en beheerskosten energieleningen (onderdeel Energiefonds)	22.182	6.320
Rentesubsidies in het kader van renovatiekredieten	22.090	22.090
Begeleidingspremie noodkoopprojecten	1.200	1.200
Call groene warmte en aansluitpremie warmtenetten	22.000	22.000
Retroactieve investeringspremies (onderdeel Energiefonds)	10.004	10.004
Netbeheerdervergoedingen (onderdeel	8.750	8.750

Energiefonds, in bijzonder premie na audit)		
Premies thuisbatterijen (onderdeel Energiefonds)	5.000	5.000
Diverse	5.318	1.000

QE0-1QEE4KG-WT - BETAALBAARHEID VAN ENERGIE BEWAKEN VOOR ALLE DOELGROEPEN (ENERGIEFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vergoedingen aan de netbeheerders voor hun uitgaven in het kader van hun openbaardienstverplichtingen waardoor uitgaven niet moeten worden doorgerekend in het nettatarief.

Het betreft hier enkel aanrekeningen via het Energiefonds, dus zonder aanrekeningen op de reguliere kredieten. Daarnaast zijn er in 2024 ook nog netbeheervergoedingen gebudgetteerd op andere posten van het Energiefonds, nl. QE0-1QEE4KE-WT en QE0-1QEE4KJ-WT. Financiering gebeurt uit ontvangsten op artikel QE0-9QEETKE-OW van het Energiefonds.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	40.677	40.677
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	10.091	10.091
BO 2024	50.768	50.768

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Meerjarenraming Energiefonds	+20.000	+20.000	Gedeeltelijke terugdraai verlaagde energieheffing -30 mio euro BO 2023
Meerjarenraming Energiefonds	-9.909	-9.909	Variabel krediet. Overige bijstelling geraamde uitgaven Energiefonds in functie van geraamde ontvangsten.
TOTAAL	10.091	10.091	

Budgettering BO 2024 is als volgt:

(duizend euro)

	VAK	VEK
Totaal	50.768	50.768
Netbeheerdersvergoedingen via de Mijn VerbouwPremie (incl. uitsluitend nachttarief, gemeenschappelijke delen appartementen, asbestpremies,	20.500	20.500

buitenmuurisolatie en glas, EPC-labelpremie)		
Overige netbeheerdervergoedingen REG-ODV (waaronder PV-premie, sturing elektrische warmte, EPC-labelpremie, sociale energie-efficiëntieprojecten, kortingsbonnen, dakisolatie voor doe-het-zelvers, premie na audit)	22.268	22.268
Netbeheerdervergoedingen SODV (minimale levering elektriciteit en aardgas via budgetmeter)	8.000	8.000

QE0-1QEE4KJ-WT - IMPULSPROJECTEN ENERGIEBELEID TER ONDERSTEUNING VAN HET KLIMAATBELEID (ENERGIEFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Uitgaven beleidsveld Energie die uitsluitend (=100%) gefinancierd zijn via enkele vroegere toelagen uit het Vlaams Klimaatfonds. Dit waren toelagen vooraleer het cofinancieringsprincipe voor het VKF werd ingevoerd vanaf 2020.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	4.600	10.665
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	400	0
BO 2024	5.000	10.665

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Meerjarenraming Energiefonds	400	0	Beperkte bijstelling
TOTAAL	400	0	

Budgettering BO 2024 is als volgt:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
Totaal	5.000	10.665
Netbeheerdervergoedingen via de Mijn VerbouwPremie (warmtepompboilerpremies)	600	600
Dossiers vorige legislatuur	4.400	10.065

QE0-1QEE4KK-PA - NOODKOOFFONDS (ENERGIEFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Aanrekening noodkoopleningen op het Energiefonds vooraleer er financiering werd voorzien via de reguliere kredieten QE0-1QEE2KB-PA.

Kredietevoluitie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluities:

Pro memorie.

QE0-1QEE4KS-IS - VLAAMSE REGULATOR VAN DE ELEKTRICITEITS- EN GASMARKT (VREG)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel van het Energiefonds ontvangt de VREG zijn jaarlijkse werkingsdotatie. Sinds februari 2017 is de VREG een autonome dienst met rechtspersoonlijkheid, die onder toezicht staat van het Vlaams Parlement.

Deze uitgavenkant van het Energiefonds wordt volledig gefinancierd door toegewezen ontvangsten afkomstig van de energieheffing (ontvangstenartikel QE0-9QEBTKE-OW).

Kredietevoluitie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	7.280	7.280
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	339	339
BO 2024	7.619	7.619

Inhoudelijke toelichting kredietevoluities:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling dotatie VREG	339	339	Cf. meerjarenraming 2023 – 2027. Zie bespreking VREG-begroting onder het hoofdstuk 'Overige entiteiten onder toezicht'.
TOTAAL	339	339	

QE0-1QEX2KM-PR – VERSNELLING WONINGRENOVATIE EN HERNIEUWBARE ENERGIE

Naar aanleiding van de oorlog tussen Rusland en Oekraïne en de grote onzekerheid op de energiemarkten besliste de Vlaamse Regering om bijkomende maatregelen te nemen m.b.t. woningrenovatie en hernieuwbare energie.

Vanaf BA2022 werd hiervoor een provisie QE0-1QEX2KM-PR 'Versnelling woningrenovatie en hernieuwbare energie' (zgn. 'energiecrisisprovisie') opgericht. Deze provisie wordt in 2024 ingezet voor de Mijn VerbouwPremie (MVP). Hiervoor is in het uitgavendecreet een overdracht voorzien van maximaal 81.200 keuro.

De benodigde middelen worden herverdeeld naar geschikte uitgavenartikelen van het VEKA en/of van het Agentschap Wonen in Vlaanderen. In functie van de uitvoering in 2023, zullen in de begrotingsaanpassing 2024 de nodige VEK's worden voorzien.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	116.370	197.282
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-116.370	-197.282
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter	81.200	

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling provisie energiecrisis	-116.370	-197.282	Terugdraai saldo provisie. Ruiter naar 2024, beperkt tot middelen bestemd voor verhoogde premiepercentages van de MVP voor doelgroepen 2 en 3.
TOTAAL	-116.370	-197.282	

QB0-1QEE2KT-IS – VLAAMS ENERGIEBEDRIJF (VEB)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel kan de VEB eventueel aanvullende middelen uit provisieverdelingen ontvangen.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	3.215
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0

<i>Andere bijstellingen</i>	0	-3.215
BO 2024	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolaties:

(in duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling toelage aan VEB	0	-3.215	VEK opvraging VIPA-tussenkomst ESCO-call. Zie bespreking VREG-begroting onder het hoofdstuk 'Overige entiteiten onder toezicht'.
TOTAAL	0	-3.215	

1.3.2. DAB's

Niet van toepassing.

1.3.3. Overige entiteiten onder gezag

Niet van toepassing.

1.3.4. Overige entiteiten onder toezicht

1. VREG

De VREG werd opgericht in december 2001 in het kader van de vrijmaking van de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt. De VREG is een autonome dienst met rechtspersoonlijkheid, die onder toezicht staat van het Vlaams Parlement. Dit toezicht van het Vlaams Parlement bestaat eruit dat het Vlaams Parlement de werking en organisatie van de VREG regelt in het Energiedecreet, de leden van de Raad van Bestuur aanstelt, er hoorzittingen en rapporteringen gehouden worden in het Vlaams Parlement over het ontwerp van ondernemingsplan en de begroting en dat het Vlaams Parlement de dotatie goedkeurt. Daarbij mag de VREG, noch zijn bestuurders, noch zijn personeelsleden, bij de uitoefening van zijn taken en bevoegdheden als regulator, instructies van het Vlaams Parlement vragen of ontvangen, noch van iedere andere publieke of particuliere entiteit, en dit overeenkomstig artikel 3.1.1 van het Energiedecreet.

De taken, bevoegdheden, werking en bestuur zijn geregeld in hoofdstuk I van titel III van het Energiedecreet. Concreet gaat het in hoofdzaak over het reguleren van de elektriciteits- en gasmarkt, de levering van warmte en koude en de uitbating van warmte- of koudenetten in het Vlaams Gewest, het toezicht houden op en monitoren ervan, het adviseren van de beleidsmakers over aanpassingen van de regelgeving, het efficiënt informeren over de energiemarkt, het toekennen en beheren van groenestroom- en warmte-krachtcertificaten en het bemiddelen in en beslechten van geschillen van marktpartijen met de netbeheerders. Artikel 3.1.13 § 5. van het Energiedecreet bepaalt dat het door de Raad van Bestuur goedgekeurde ontwerp van begroting en ontwerp van ondernemingsplan wordt gerapporteerd aan het Vlaams Parlement. Het Vlaams parlement bepaalt de dotatie die de VREG voor zijn werking tijdens het volgende begrotingsjaar uit het Energiefonds ontvangt en deelt dit ter uitvoering mee aan de Vlaamse Regering. Deze regeling heeft als gevolg dat het Vlaams Parlement heeft laten weten dat er geen cijfers uit de VREG-begroting worden toegelicht in deze BBT.

2. VEB

Het VEB ontzorgt de brede publieke sector op vlak van integraal duurzaam energiebeheer. Het VEB fungeert als aankoopcentrale voor de publieke sector voor energielevering, zo wordt geschat in 2024 2.5 TWh elektriciteit en 3.5 TWh aardgas te leveren aan circa 100.000 aansluitpunten, gebaseerd op gegevens die beschikbaar zijn medio 2023.

Naast energielevering faciliteert het VEB een reeks energiebesparende maatregelen. Zo heeft het VEB een uitgebreide waaier aan raamcontracten waarvan de publieke sector kan afnemen. Enkele voorbeelden van maatregelen zijn energiescans en -audits, zonnepanelen (via eigen financiering of via derdepartijfinanciering), relighting, renovatie, isolatie, energieprestatiecontracten...

Daarnaast beheert het VEB de energie- en patrimoniumdatabank 'TERRA'. Via TERRA combineert het VEB authentieke bronnen, waar we bestaande data hergebruiken. Momenteel wordt TERRA uitgerold naar de publieke sector, zodat zij analyses kunnen maken op hun data, wat voor nieuwe inzichten zorgt en nieuwe projectopportunities. Het effect van efficiëntiemaatregelen die een overheidsorganisatie uitvoert zal ze ook kunnen gaan opvolgen via TERRA.

Alle kredieten van de VEB-begroting worden ingezet onder de ISE K Energie.

➤ Ontvangsten

Het gedeelte van verkopen van niet-duurzame goederen en diensten binnen de sector overheid wordt begroot op 923 miljoen euro. Dit omvat grotendeels het verkopen van de aangekochte energie, distributienet- en transmissienetkosten en taksen en bijdragen en omvat tevens de verkopen van niet-duurzame goederen en diensten binnen de sector overheid voor de energie-efficiëntie activiteit.

➤ Uitgaven

De algemene werkingskosten worden eveneens begroot op circa 908 miljoen euro. Deze omvatten enerzijds voor het overgrote deel de aankoop van energie, distributienet- en transmissienetkosten, taksen en heffingen die rechtstreeks worden doorgerekend aan de klanten. Daarnaast omvatten deze in mindere mate ook gefaciliteerde opdrachten voor de energie-efficiëntie activiteit.

VI. BELEIDSVELD KLIMAAT

1. ISE Klimaat

Vlaanderen streeft in het geactualiseerd Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 de doelstelling na om tegen 2030 zijn broeikasgasemissies in de ESR-sectoren (transport, gebouwen, industrie, landbouw en afval) met 40% te reduceren in 2030 t.o.v. 2005. In deze BBT BO 2024 wordt voor het ISE Klimaat daarom de broeikasgasuitstoot in deze ESR-sectoren naar voor geschoven als prestatie-indicator.

In

Sector	2005	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
Afval	2,9	2,4	2,3	2,4	2,2	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
ESR-industrie	4,9	6,8	6,7	6,6	6,7	6,8	7,1	6,5	5,6	5,2	5,1
Gebouwen	15,7	14,3	12,1	12,4	12,5	12,1	12,2	11,8	11,0	12,6	10,7
Landbouw	7,3	7,0	6,9	7,2	7,3	7,3	7,4	7,6	7,7	7,8	7,5
Transport	17,7	16,6	16,8	17,9	17,7	17,3	17,5	17,3	14,6	16,0	16,4
Totaal	48,5	47,2	44,8	46,4	46,4	45,9	46,2	45,2	40,9	43,7	41,8

Tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de ESR-broeikasgasemissies per sector in de periode 2005-2021.

Sector	2005	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
Afval	2,9	2,4	2,3	2,4	2,2	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
ESR-industrie	4,9	6,8	6,7	6,6	6,7	6,8	7,1	6,5	5,6	5,2	5,1
Gebouwen	15,7	14,3	12,1	12,4	12,5	12,1	12,2	11,8	11,0	12,6	10,7
Landbouw	7,3	7,0	6,9	7,2	7,3	7,3	7,4	7,6	7,7	7,8	7,5
Transport	17,7	16,6	16,8	17,9	17,7	17,3	17,5	17,3	14,6	16,0	16,4
Totaal	48,5	47,2	44,8	46,4	46,4	45,9	46,2	45,2	40,9	43,7	41,8

Xdeho52IWVleurhndvjdvhp lwlvh lq Zøddqghuhq shu vhfwrq 644916465_Qwrq GS e1ht -

.Zrruursljh lqvfkdwkqj IWVleurhndvjdvhp lwlvh lq Zøddqghuhq 6466

In de periode 2005-2021 worden in

Sector	2005	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
Afval	2,9	2,4	2,3	2,4	2,2	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
ESR-industrie	4,9	6,8	6,7	6,6	6,7	6,8	7,1	6,5	5,6	5,2	5,1
Gebouwen	15,7	14,3	12,1	12,4	12,5	12,1	12,2	11,8	11,0	12,6	10,7
Landbouw	7,3	7,0	6,9	7,2	7,3	7,3	7,4	7,6	7,7	7,8	7,5
Transport	17,7	16,6	16,8	17,9	17,7	17,3	17,5	17,3	14,6	16,0	16,4
Totaal	48,5	47,2	44,8	46,4	46,4	45,9	46,2	45,2	40,9	43,7	41,8

Tabel 1 reducties vastgesteld in de sectoren gebouwen (-20%), afval (-27%) en transport (-10%). Tussen 2005 en 2019 vertoonde de emissies in de transportsector nog een stabilisatie. Tussen 2005 en 2021 wordt een toename vastgesteld in de sectoren landbouw (+8%) en ESR-industrie (+7%).

1.1. Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structurelement Klimaat

In de beleidsnota klimaat werden de volgende strategische doelstellingen opgenomen.

- SD 1. Vlaanderen op weg naar klimaatneutraliteit
- SD 2. Een ambitieus en realistisch klimaatbeleid voor de periode 2021-2030
- SD 3. Een ambitieus en afgestemd energie- en klimaatbeleid
- SD 4. Afstemming omgeving en klimaat

Cfr. de nota aan de Vlaamse Regering van 3 april 2020 wordt voor de beschrijving van sommige strategische en/of operationele doelstellingen verwezen naar andere BBT's. De geplande voortgang m.b.t. SD 4 wordt integraal besproken in de BBT Omgeving en Natuur.

1.2. Operationele doelstellingen

In wat volgt worden alle operationele doelstellingen besproken, gebundeld per strategische doelstelling.

SD 1. Vlaanderen op weg naar klimaatneutraliteit

OD 1.1 We werken constructief mee aan de verdere uitbouw van het Europese en internationale klimaatbeleid

In kader van de Fit for 55 onderhandelingen, werden diverse regelgevende dossiers in de loop van 2022-2023 afgerond. Deze moeten waar nodig in de loop van 2024 en 2025 worden omgezet en/of geïmplementeerd in Vlaamse regelgeving, hetgeen een grote impact zal hebben op het Vlaams energie- en klimaatbeleid en de verschillende beleidsinstrumenten. Het gaat onder meer om de omzetting van:

- de herziening van de ETS-Richtlijn (zie ISE Klimaat, OD 2.4)
- de recast van de Richtlijn Energie-Efficiëntie
- de herziening van de Richtlijn Hernieuwbare Energie

In 2024 zullen verschillende dossiers mogelijks worden afgerond. Het gaat om de herziening van de richtlijn Energieprestaties voor Gebouwen, de Elektriciteitsrichtlijn en -verordening, het Gaspakket, de herziening van de F-gasverordening en een Methaanverordening. In het kader van deze dossiers zal ik op intra-Belgisch en Europees niveau pleiten voor een sterk Europees kader van normen en standaarden, aangezien dit cruciaal is om de Vlaamse klimaatdoelstelling te halen.

De eerste helft van 2024 staat eveneens in het teken van het Belgisch voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie. Hierbij wil ik enkele Vlaamse prioriteiten op Europees niveau onder de aandacht brengen, zoals o.a. de transitie van de bouwsector als voorwaarde voor een succesvolle renovatiegolf.

OD 1.2 & 1.3 We werken een Vlaamse langetermijnstrategie 2050 uit en we stemmen ons beleid hier op af

De Vlaamse Klimaatstrategie 2050 die eind 2019 werd goedgekeurd, bevat de strategische krachtlijnen voor het energie- en klimaatbeleid in alle sectoren (elektriciteit, industrie, transport, gebouwen, landbouw en afval) op lange termijn.

Ik zal alle vakministers en trekkende entiteiten blijven stimuleren om binnen hun beleidsdomein – naar het voorbeeld van de langetermijnrenovatiestrategie - samen met alle betrokkenen de verschillende bouwstenen en transitiepaden opgenomen in de strategie, uit te dragen, verder uit te werken, te concretiseren en te verfijnen.

In dit kader wordt in samenwerking met VLAIO in 2024 gewerkt aan de uitvoering en oplevering van een Energiestudie 2050+. De studie zal via een energiemodel inzicht geven in het toekomstige energiesysteem, via integratie van energievraag en energieaanbod voor verschillende scenario's.

OD 1.4 We nemen onmiddellijk maatregelen om ons aan te passen aan de klimaatverandering

Toelichting opgenomen in BBT Omgeving en Natuur.

SD 2. Een ambitieus en realistisch klimaatbeleid voor de periode 2021-2030

OD 2.1. We optimaliseren de werking van het Vlaams Klimaatfonds

Volgens het in 2020 goedgekeurde en in 2021 bijgestuurde bestedingskader, worden de VKF-middelen ingezet daar waar ze de grootste impact hebben. Maatregelen met de hoogste overheidskostenefficiëntie (i.e. laagste investeringskost voor de Vlaamse of lokale overheid t.o.v. het geraamde BKG-reductiepotentieel) hebben recht op een hogere cofinanciering door het Klimaatfonds.

Begin 2024 zal de Vlaamse Regering op basis van het bestedingskader beslissen over de toewijzing van de inkomsten uit het Klimaatfonds voor het jaar 2024.

OD 2.2 We werken verder aan een shift naar duurzame gebouwenverwarming

Toelichting opgenomen onder OD 1.3 van Beleidsveld Energie – ISE Energie (zie supra).

OD 2.3 We verminderen de uitstoot van de transportsector

Wat de luchtvaartsector betreft, zorgen we in 2024 vanuit Vlaanderen voor de verderzetting van een correcte implementatie van het EU ETS en CORSIA. In 2024 zal het regelgevend traject voor het afsluiten van een nieuw samenwerkingsakkoord luchtvaart worden verder gezet m.o.o. afronding eind 2024 en worden eveneens de nodige aanpassingen aan de Vlaamse regelgeving voorbereid om deze in overeenstemming te brengen met nieuwe EU regelgeving (Fit for 55 pakket).

OD 2.4 We ondersteunen en begeleiden de transitie naar een CO2-arme industrie

- **Faciliteren van de energie- en klimaattransitie in de industrie**

Tegen het eerste kwartaal van 2024 zal het decretaal kader m.b.t. de aanleg en het beheer van CO₂-vervoersnetwerken worden afgerond. Het regelgevend kader zal de opkomende markt voor het transport van koolstofdioxide faciliteren en biedt marktpartijen meer houvast bij het opzetten van projecten rond CCUS (Carbon

Capture, Utilisation and Storage) en het maken van investeringsbeslissingen in afvanginstallaties, pijpleidingen voor het vervoer van koolstofdioxide, terminals voor vloeibaarmaking... Het uitvoeringsbesluit zal een eerste keer worden goedgekeurd voor het einde van 2023.

Op 7 juli 2023 werd het ontwerpdecreet dat een regulerend kader wenst tot stand te brengen voor de distributie van waterstof via leidingen op het grondgebied van het Vlaamse Gewest principieel goedgekeurd. Dit zal bijdragen aan de ontwikkeling van de waterstofmarkt en de uitbouw van waterstofleidingen en -netten. Het potentieel van waterstof kan zo benut worden met het oog op het bereiken van de klimaatdoelstellingen. De finale goedkeuring van het decreet is gepland in het voorjaar 2024 (zie ISE Energie, OD 5.1).

Daarbovenop ondersteun ik initiatieven die door de minister bevoegd voor Economie, Werk en Innovatie worden genomen t.b.v. de verdere vergroening van energiedragers in de industrie, m.b.t. het voorwaardelijk maken van steun toegekend aan ondernemingen ter compensatie van indirecte emissiekosten, en de initiatieven geïnitieerd en voorgesteld door het Permanent Overlegorgaan van "Klimaatsprong Industrie".

• **Europese emissiehandel voor vaste installaties**

In 2024 moeten de ETS-bedrijven rapporteren over hun emissies tijdens 2023, en op basis daarvan de nodige emissierechten inleveren. Daarnaast zal de jaarlijkse rapportering over de activiteitsniveaus plaatsvinden, op basis waarvan eventuele correcties aan de kosteloze toewijzing worden doorgevoerd volgens de dynamische toewijzingsregels die tijdens de vierde handelsperiode 2021-2030 gelden.

Vanaf 1 januari 2024 treden de meeste bepalingen van de herziene ETS-richtlijn voor vaste installaties in werking, waaronder een monitoring- en rapporteringsverplichting voor installaties. Ik zal erop toezien dat de gewijzigde Vlaamse regelgeving correct wordt geïmplementeerd.

• **Europese emissiehandel voor scheepvaart**

Vanaf 2024 wordt het Europese emissiehandelssysteem stapsgewijs uitgebreid naar de scheepvaartsector. Voor emissies van 2024 dienen immers in 2025 gedeeltelijk emissierechten te worden ingeleverd. Op die manier zal ook deze sector een bijdrage leveren aan het behalen van de mondiale klimaatdoelstelling. Ik zal erop toezien dat de regelgeving die in 2023 werd voorbereid voor de implementatie van dit systeem, correct wordt uitgevoerd.

• **Europese emissiehandel voor gebouwen, wegtransport en energetische emissies van niet-ETS-industrie (ETS 2)**

Als deel van het Fit for 55-pakket heeft de Europese wetgever beslist om een nieuw emissiehandelssysteem in te voeren voor gebouwen, wegtransport en energetische emissies van niet-ETS-industrie (ETS 2). In 2023 start ik met de omzetting van de Europese bepalingen in Vlaamse regelgeving. Er werd door Vlaanderen reeds in 2023 een poging tot samenwerking tussen de verschillende entiteiten ondernomen rond dit dossier. Verdere afspraken zullen noodzakelijk zijn om dubbel-regulering door het vastleggen van verschillende territoriale aanknopingspunten te vermijden en om het risico op betwisting zoveel mogelijk te beperken.

In 2024 werk ik verder aan de uitwerking van Vlaamse regelgeving, in lijn met de Europese omzettingstermijn van 30 juni 2024. Verder doe ik in 2024 het nodige om een correcte implementatie te verzekeren. Ik zorg er voor dat de gereguleerde

entiteiten tegen 1 januari 2025 beschikken over de vereiste vergunningen, en ik tref de noodzakelijke voorbereidingen in 2024 voor de invoering, opvolging en handhaving van de verplichtingen inzake monitoring, rapportering en verificatie van emissies.

- **Aanhouden versnelling reductie gefluoreerde broeikasgassen en N₂O-emissies in de industrie**

In 2021 werd de Green Deal Klimaatvriendelijke Koeling opgestart om de inzet van gefluoreerde broeikasgassen als koelmiddel in de supermarkten tegen 2030 in deze sector tot een minimum te herleiden. In 2024 wordt beslist of dergelijke Green Deal ook voor andere sectoren wordt uitgerold.

In 2024 wordt een herziening van de erkenningsregeling voor koeltechnische bedrijven gefinaliseerd.

Om de uitstoot nog verder te doen dalen, worden in 2024 de voorbereidingen getroffen om de momenteel in herziening zijnde F-gasverordening waar nodig in Vlaamse regelgeving om te zetten en te implementeren.

OD 2.5 We verlagen de klimaatimpact van de Vlaamse land- en tuinbouw

Toelichting wordt opgenomen in de BBT Omgeving en Natuur (ISE Water SD 7, ISE Lucht, SD 1, OD 7 en SD 2, OD 3) en de BBT Landbouw en Visserij.

OD 2.6 We verlagen de koolstofvoetafdruk van het Vlaamse consumptiepatroon

Toelichting wordt opgenomen in BBT Omgeving en Natuur, ISE Ruimte en Milieu, SD 7.

OD 2.7. We verliezen de komende 10 jaar geen netto koolstof uit Vlaamse bodems

Toelichting wordt opgenomen in BBT Omgeving en Natuur (ISE Bodem en Ondergrond, SD 1, OD 1, ISE Natuur en Biodiversiteit SD 1, OD 1 & OD 2, ISE Ruimte en Milieu SD 4, OD 1) en de BBT Landbouw en Visserij.

OD 2.8. We vergroten het draagvlak voor een transitie naar een klimaatneutrale samenleving bij burgers

De betrokkenheid van Vlaamse burgers bij de klimaattransitie heeft een belangrijke invloed op de snelheid en de aard van dit transitieproces. Daarom ondersteun ik initiatieven om het draagvlak voor deze transities bij de Vlaamse bevolking te verruimen.

OD 2.9. We stimuleren klimaatmaatregelen via ontzorgings- en financieringsinitiatieven

Het VEKA volgt alle relevante EU-subsidie- en ondersteuningsprogramma's voor energie en klimaat op. In deze hoedanigheid fungeert het VEKA als centraal aanspreekpunt voor EU-financiering voor energie- en klimaatprojecten en informeert het VEKA proactief en doelgericht Vlaamse stakeholders met het oog op het realiseren van succesvolle projecten die bijdragen aan de Vlaamse energie- en

klimaatdoelstellingen. Dit gebeurt o.a. via de website, nieuwsbrieven, infosessies en individuele ondersteuning.

Het VEKA neemt in het bijzonder de rol van regionaal contactpunt op voor het EU-innovatiefonds in afstemming met VLAIO, EWI en de speerpuntclusters en voor het subprogramma Schone Energietransitie van het Europese LIFE-fonds in afstemming met de andere entiteiten van het beleidsdomein.

OD 2.10. We verminderen de klimaatimpact van de Vlaamse overheid

Het interne klimaatplan van de Vlaamse overheid bepaalt de doelstellingen van energiebesparing en CO₂-reductie voor de gebouwen en technische Infrastructuur van de Vlaamse overheid en de interne dienstverplaatsingen. Tegen 2030 zullen de CO₂-emissies voor elke entiteit dalen met -55% t.o.v. 2015 (of t.o.v. 2005 voor 7 entiteiten), en zal er over dezelfde periode 35% primaire energie bespaard worden (zie ISE Energie, OD 1.4). De evolutie richting deze doelstelling wordt ook in 2024 nauwgezet opgevolgd en entiteiten worden gestimuleerd en ondersteund om de nodige acties te ondernemen. Ik onderzoek in 2024 ook de mogelijkheden om het interne klimaatplan uit te breiden met een luik hernieuwbare energie en een luik klimaatadaptatie.

SD 3. Een ambitieus en afgestemd energie- en klimaatbeleid

OD 3.1. We garanderen een goed gestroomlijnd en gecoördineerd Vlaams en Belgisch energie-en klimaatbeleid

Toelichting opgenomen onder ISE Energie, OD 6.3.

OD 3.2. We zorgen voor een onderbouwde planning en monitoring van het energie-en klimaatbeleid

Toelichting opgenomen onder ISE Energie, OD 6.2 en 6.3.

OD 3.3 We zetten verdere stappen richting een meer datagedreven energie- en klimaatbeleid

Toelichting opgenomen onder ISE Energie, OD 6.3.

OD 3.4. We zorgen voor een nauwe betrokkenheid van belanghebbenden

Toelichting opgenomen onder ISE Energie, OD 6.3.

OD 3.5. We versterken de ondersteuning van en de structurele samenwerking met lokale besturen

Toelichting opgenomen onder ISE Energie, OD 6.1.

1.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar

1.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid

De beleidskredieten onder dit ISE hebben betrekking op de uitgaven voor het Vlaams klimaatbeleid gefinancierd vanuit de algemene middelen en het Vlaams Klimaatfonds (VKF). Vanaf 2021 valt het beheer van de middelen binnen de ISE Klimaat onder de bevoegdheid van het VEKA.

KLIMAAT, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2023	Evolutie	BO 2024	BA 2023	Evolutie	BO 2024
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	94.243	-12.636	81.607	126.026	11.792	137.818
Toelagen (interne stromen (IS))	195.908	-17.074	178.834	95.908	116.259	212.167
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	290.151	-29.710	260.441	221.934	128.051	349.985
Aanwending VAK-ruiter						

Inhoudelijke toelichting evolutie:

Wat betreft de berekening van de ontvangsten van het Klimaatfonds fungeert de federale overheid in het kader van het Europees systeem van emissierechten (EU ETS) als beheerder van de Belgische emissierechten en als ontvanger van de Belgische veilinginkomsten. De ontvangsten van het Vlaamse Klimaatfonds zijn hierbij afhankelijk van 2 parameters: het totaal aantal geveilde emissierechten voor rekening van Vlaanderen en de marktprijs per emissierecht.

Voor beide parameters zijn er belangrijke onzekerheden in 2024. Zo zal het veilingvolume afhankelijk zijn van de exacte werking van de Europese Markt Stabiliteit Reserve (MSR) en van de hoeveelheid emissierechten die kosteloos wordt verleend aan industriële installaties. Daarnaast kunnen ook andere beleidsevoluties (zoals de mogelijke afroming van veilinginkomsten t.b.v. de EU-begroting) een negatieve impact hebben op het Vlaamse veilingvolume.

De CO₂-prijs is per definitie marktafhankelijk, waarbij de wet van vraag en aanbod speelt.

In deze raming voor 2024 wordt er ten voorlopige titel in afwachting van een nieuw te onderhandelen Samenwerkingsakkoord "Burden Sharing" een Vlaams aandeel van 52,76 % van de Belgische veilinginkomsten verondersteld (dit is het

veilingaandeel voor Vlaanderen in de periode 2013-2020 en de periode 2021-2022) en is er rekening gehouden met een verminderd Vlaams Veilingvolume ten gevolge van de werking van de Markt Stabiliteitsreserve (MSR) en de gebruikte ETS-flexibiliteit. Deze Vlaamse emissierechten onder het flexibiliteitsmechanisme worden niet geveild maar bijgehouden om desgevallend later in de ESR sector in te zetten. Dit leidt tot een stijging van het veilingvolume ten opzichte van 2023 (inschatting van 3.703.595 vs 4.614.056 bij BO2024).

Voor de CO₂-prijs wordt er rekening gehouden met een geraamde marktprijs voor de ESR-periode 2024 van 80 €/ton). De ingeschreven ontvangsten voor het Klimaatfonds in 2024 stijgen hierdoor bij deze raming met 83 miljoen euro ten opzichte van de BA2023. Er wordt een ESR-ontvangst voor het Klimaatfonds ingeschreven van ongeveer 369 miljoen euro.

Alle uitgaven m.b.t. klimaat werden historisch gecentraliseerd via het Klimaatfonds (artikel QE0-1QHE4IB-WT en de "-IS"-toelagen vanuit het klimaatfonds). Wat betreft de beleidskredieten wordt het onderscheid gemaakt tussen enerzijds de toelagen toegekend vanuit het Klimaatfonds en de vrije beleidsruimte voorzien op artikel QE0-1QHE4IB-WT en QE0-1QHE2IB-PR.

Tot 2021 werd de vrije beleidsruimte voorzien op artikel QE0-1QHE4IB-WT omdat er voldoende kasmiddelen waren. Sinds 1 januari 2021 zijn er geen effectieve ontvangsten meer van de veilingopbrengsten emissierechten in het Vlaams Klimaatfonds. Deze worden vastgehouden op de rijksrekening tot er een samenwerkingsovereenkomst is tussen de regio's en er opnieuw ontvangsten zullen komen in het Vlaams Klimaatfonds. In september 2022 werd er een principeakkoord bereikt tussen de gewesten en de federale staat over de verdeling van de veilingopbrengsten voor de kalenderjaren 2021 en 2022. Dit principeakkoord werd omgezet in een ontwerp-samenwerkingsakkoord dat op 14 juli 2023 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. Zolang dit nieuwe samenwerkingsakkoord niet door alle betrokken entiteiten parlementair is goedgekeurd, worden deze middelen niet doorgestort naar het Vlaams Klimaatfonds. Voor de periode vanaf 2023 moet eveneens nog een samenwerkingsakkoord worden onderhandeld, zodat de verwachte veilinginkomsten in de periode januari 2023 t.e.m. april 2024 voorlopig evenmin zullen worden doorgestort naar het Vlaams Klimaatfonds

Op basis van het principeakkoord voor de periode 2021-2022, en in afwachting van de parlementaire goedkeuring van een nieuw samenwerkingsakkoord voor de periode 2021-2022, en in afwachting van een samenwerkingsakkoord voor de periode vanaf 2023, wordt de vrije beleidsruimte voor 2024 (ongeveer 63 miljoen euro excl. het verhoogde budget voor internationale klimaatfinanciering van 18,5 miljoen euro) voorzien op de klimaatprovisie QE0-1QHE2IB-PR dat wordt geprefinancierd met kasbudget van Financiën en Begroting. Dit budget zal in latere fase, wanneer er terug effectieve kasontvangsten in het Vlaams Klimaatfonds vloeien, via desaffectatie worden teruggestort aan Financiën en Begroting. De vrije beleidsruimte, met uitzondering van het budget voor internationale klimaatfinanciering en de voorziene 23 mio euro voor PAS-beleid, wordt geblokkeerd tot minstens 01/01/2024 in afwachting van de Europese onderhandelingen m.b.t. een eventuele afroaming van de veilinginkomsten.

Inzake toelagen worden in 2024 de eenmalige toelagen uit BA2023 teruggedraaid (-17 miljoen euro).

Er vertrekt vanuit het Klimaatfonds een interne stroom naar het Energiefonds van 20 miljoen euro (+5 miljoen euro tov BA2023), en dit ter financiering van het

rentekrediet en de werkingskosten van de energiehuizen in het kader van de energielening 2023.

De terugbetaling van 159 miljoen euro (+78 miljoen euro) aan het Fonds voor Innoveren en Ondernemen voor de prefinanciering van de carbon leakage kosten 2022 (uitbetaald aan de betrokken bedrijven door Fonds voor Innoveren en Ondernemen in 2023) wordt ingeschreven op QE0-1QHE2IY-IS en geprefinancierd via kasbudget van Financiën en Begroting (cfr. reden hierboven aangehaald).

Tenslotte wordt de toelage bij BA2023 van 100 miljoen VAK vanuit het Vlaams Klimaatfonds aan het BRV-fonds ter financiering van de uitbetalingen van gewestelijke en lokale planschadedossiers (dit laatste via het Lokale Bouwshiftfonds) teruggedraaid. Dit budget blijft immers in 2024 integraal ter beschikking binnen het BRV-fonds aangezien er geen planschade dossiers in 2023 uitbetaald worden.

De volgende budgettaire toelichtingen gaan niet dieper in op de wijzigingen naar aanleiding van de generiek toegepaste indexatieregels. Voor bijkomende toelichting hierover wordt graag verwezen naar de Algemene Toelichting bij de uitgavenbegroting.

1.3.2. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid

➤ Ontvangstenartikelen

QE0-9QHEAIZ-OW – EEN AMBITIEUS EN REALISTISCH KLIMAATBELEID VOOR DE PERIODE 2021-2030

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel is nieuw en kan gebruikt worden voor het ontvangen van algemene (niet-toegewezen) inkomsten binnen de klimaatbegroting.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	60.000		
Bijstelling BO 2024	-60.000		
BO 2024	0		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie

Terugdraai eenmalige opbrengst uit het klimaatresponsabiliseringsmechanisme bij BA2023.

QE0-9QHETIB-OW – NAAR EEN KLIMAATVRIENDELIJKE SAMENLEVING: UITVOEREN EN VERSTERKEN KORTE TERMIJN KLIMAATBELEID (KLIMAATFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Klimaatfonds is een klassiek begrotingsfonds, wat betekent dat alle ontvangsten binnen dit ontvangstenartikel van het Klimaatfonds aan uitgavenzijde zeer breed ingezet worden ter financiering van het Vlaamse klimaatbeleid.

De uitgavenartikels van het Klimaatfonds zijn artikel QE0-1QHE4IB-WT en alle -IS-dotatiestromen die vertrekken vanuit begrotingsprogramma QH Klimaat.

De federale overheid fungeert in het kader van het Europees systeem van emissierechten (EU ETS) als beheerder van de Belgische emissierechten en ontvangt de Belgische veilinginkomsten. Overeenkomstig het Samenwerkingsakkoord betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020 wordt hiervan jaarlijks minstens 52,76% overgedragen aan Vlaanderen, waar ze in het Vlaams Klimaatfonds worden opgenomen. In het politieke akkoord dat in september 2022 werd bereikt over de verdeling van de veilinginkomsten over de periode 2021-2022 wordt dezelfde verdeelsleutel gehanteerd. Voor wat betreft 2024 is een verdeelsleutel nog in onderhandeling, en in afwachting gaan we uit van de oude verdeelsleutel. Via dit artikel wordt het Vlaams deel van de betrokken veilinginkomsten ontvangen.

Hiernaast worden via dit artikel op termijn ook de eventuele terugbetalingen ontvangen van de (onbenut gebleven) subsidies die uitgekeerd werden aan niet-geconsolideerde actoren in het kader van de uitvoering van goedgekeurde projecten binnen het Vlaams Klimaatfonds.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023		285.976	
Bijstelling BO 2024		83.149	
BO 2024		369.125	

Inhoudelijke toelichting kredietevolucie:

De inkomsten BO 2024 (dit zijn de Vlaamse veilingopbrengsten ontvangen tussen 1/5/2023 en 30/4/2024) zijn rechtstreeks afhankelijk van het voor Vlaanderen geveilde volume en van de CO₂-prijs. Voor beide parameters zijn er belangrijke onzekerheden, onder meer ten gevolge van de hervorming van het ETS-systeem sinds 2021.

In deze raming wordt een Vlaams Veilingvolume van 4.614.056 emissierechten vooropgesteld in de ESR-periode 1 mei 2023-30 april 2024. In afwachting van een nieuw Samenwerkingsakkoord over de verdeling van de Belgische veilinginkomsten gaan we hier nog uit van de oude verdeelsleutel waarbij minstens 52,76% van de Belgische veilinginkomsten aan Vlaanderen wordt toegekend. De Vlaamse flexibiliteit wordt hiervan in mindering gebracht. Dit betekent een stijging van het veilingvolume ten opzichte van BA2023 (3.703.595 vs 4.614.056).

Voor de gemiddelde CO₂-prijs wordt rekening gehouden met een prijs van 80 euro per ton CO₂, cf. de meerjarenraming van augustus 2023.

Er wordt in conclusie een ESR-ontvangst uit de veiling van emissierechten voor het Klimaatfonds ingeschreven van 369.125 keuro, een significante stijging ten opzichte van de gebudgetteerde inkomsten bij BA2023.

QE0-9QHETIB-OI – EEN AMBITIEUS EN REALISTISCH KLIMAATBELEID VOOR DE PERIODE 2021-2030 (KLIMAATFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel kan gebruikt worden voor de terugvordering van niet-integraal voor de vooropgestelde doelstellingen bestede VKF-toelagen (verplichting tot terugstorting ingeschreven bij toekenning dotatie).

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2023	0		
Bijstelling BO 2024	0		
BO 2024	0		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie

Pro Memorie.

- Uitgavenartikelen

QE0-1QHE2IB-PR – EEN AMBITIEUS EN REALISTISCH KLIMAATBELEID VOOR DE PERIODE 2021-2030

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het intra-Belgisch Samenwerkingsakkoord is momenteel in onderhandeling. Indien deze onderhandelingen niet tijdig zouden worden afgerond kan dit leiden tot een tekort aan kasmiddelen in het Vlaams Klimaatfonds voor het begrotingsjaar 2024.

Uit voorzorg en om een eventueel tekort aan kasmiddelen ontvangen tot en met 2020 op te vangen zal het Vlaams Klimaatfonds voor begrotingsjaar 2024 uitgaven uitvoeren via de middelen ingeschreven onder dit provisionele begrotingsartikel van de uitgavenbegroting met dekking vanuit het kasbudget van Financiën en Begroting.

Kredietevolutie:

	(in duizend euro)		
	VAK	VEK	
BA 2023	94.243	118.545	
<i>Index (B1)</i>	0	0	
<i>Compensaties (B2)</i>	0	0	

<i>Andere bijstellingen (B3)</i>	-12.636	7.887	
BO 2024	81.607	126.432	

Inhoudelijke toelichting kredietevolutes:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Terugdraai klimaatmiddelen 2023 (Tabel Netto Beleidsruimte)	-94.243	-118.545	Terugdraai klimaatmiddelen 2023
Vrije beleidsruimte 2024 voor klimaatbeleid (Klimaatmiddelen 2024 - Tabel Netto Beleidsruimte)	63.107	36.369	<p>VAK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Veilinginkomsten van 369.125 keuro; 2) Een positief saldo uit 2023 van 2.248 keuro; 3) ICL-uitgaven, die vallen onder de bevoegdheid van de Minister voor Economie, Werk en Innovatie, van 269.766 keuro; 4) Bijdrage aan de energielening+ en het renteloze renovatiekrediet van 20.000 keuro; 5) Internationale klimaatfinanciering van 18.500 keuro; <p>Dit geeft een vrije beleidsruimte van 63.107 keuro VAK. Dit bedrag wordt voorzien op de Klimaatprovisie QE0-1QHE2IB-PR.</p> <p>VEK: 23.000 keuro voor het PAS-beleid en 1/3^e van de resterende vrije beleidsruimte na aftrek PAS-beleid (1/3^e van 40.107 keuro of 13.369 keuro)</p>
Internationale Klimaatfinanciering	18.500	0	Internationale Klimaatfinanciering
Vereffeningen op klimaatmiddelen 2022 en 2023	0	90.063	90.063 keuro VEK voor de klimaatmaatregelen 2022 en 2023
TOTAAL	-12.636	7.887	

QE0-1QHE4IB-WT – EEN AMBITIEUS EN REALISTISCH KLIMAATBELEID VOOR DE PERIODE 2021-2030 (KLIMAATFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel van het Vlaams Klimaatfonds draagt het VEKA bij aan de uitvoering van de strategische plannen gericht op het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid, om zo te komen tot een klimaatvriendelijke samenleving.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	0	7.481
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	3.905
BO 2024	0	11.386

**Inhoudelijke
toelichting****kredietevoluties:**

(in duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling VEK na analyse van de vereffeningskalender	0	3.905	De VEK werd aangepast aan de behoefte na analyse vereffeningskalender klimaatpakketten VKF-rondes 1-5.
TOTAAL	0	3.905	

QE0-1QHE4IA-IS – FONDS DEPARTEMENT LANDBOUW EN VISSERIJ**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit dotatieartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel binnen het departement landbouw en visserij ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie

QE0-1QHE4IC-IS – VLAAMS INSTITUUT VOOR TECHNOLOGISCH ONDERZOEK (VITO)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit dotatieartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel binnen het Vlaams Instelling voor Technologisch Onderzoek ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie

QE0-1QHE4ID-IS – SPORT VLAANDEREN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit dotatieartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel binnen de Sport Vlaanderen ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie

QE0-1QHE4IE-IS – FONDS ONROEREND ERFGOED

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit dotatieartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel binnen Fonds Onroerend Erfgoed ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie

QE0-1QHE4IF-IS – VLAAMSE DIENST VOOR ARBEIDSBEMIDDELING EN BEROEPSOPLEIDING (VDAB)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit dotatieartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel binnen de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0

Aanwending VAK-ruiter		
------------------------------	--	--

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie

QE0-1QHE4IG-IS – DAB FONDS VOOR PREVENTIE EN SANERING INZAKE MILIEU EN NATUUR (DAB MINAFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit dotatieartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel binnen de DAB MINAFonds ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie.

QE0-1QHE2IH-IS – INTERNE STROMEN – KLIMAAT – DAB BRV-FONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit nieuwe reguliere artikel maakt geen deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds. Via dit artikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel via het DAB BRV-fonds ingezet voor de uitbetaling van planschade aan de lokale overheden via het Bouwshifffonds

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	100.000	0

<i>Index (B1)</i>	0	0
<i>Compensaties (B2)</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen (B3)</i>	-100.000	33.333
BO 2024	0	33.333

Inhoudelijke toelichting kredietevolutes:

(in duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Klimaatmiddelen Bouwshiftfonds (Tabel Netto Beleidsruimte)	-100.000	33.333	De toelage bij BA2023 van 100 miljoen VAK vanuit het Vlaams Klimaatfonds aan het BRV-fonds ter financiering van de uitbetalingen van gewestelijke en lokale planschadedossiers (dit laatste via het Lokale Bouwshiftfonds) wordt teruggedraaid. Dit budget blijft immers in 2024 integraal ter beschikking binnen het BRV-fonds aangezien er geen planschade dossiers in 2023 uitbetaald worden. Er wordt verondersteld dat er voor 33,3 miljoen euro VEK in 2024 aangerekend wordt voor de uitbetaling van deze planschadedossiers.
TOTAAL	-100.000	33.333	

QE0-1QHE4IH-IS – INTERNE STROMEN – KLIMAAT – DAB BRV-FONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit dotatieartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel binnen de DAB BRV-Fonds ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0

Aanwending VAK-ruiter		
------------------------------	--	--

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie.

QE0-1QHE4II-IS – DAB DOCUMENTENBEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit dotatieartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door DAB Documentenbeheer ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie.

QE0-1QHE4IJ-IS – DAB VLAAMS INFRASTRUCTUURFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit dotatieartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door VIF ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0

<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie.

QE0-1QHE4IK-IS – ENERGIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel op het Energiefonds ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	15.000	15.000
<i>Index (B1)</i>		
<i>Compensaties (B2)</i>		
<i>Andere bijstellingen (B3)</i>	5.000	5.000
BO 2024	20.000	20.000

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(in duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Budget rentesubsidie (via dotatie aan het Energiefonds) 2022	5.000	5.000	De voorziene bijdrage van het Vlaams Klimaatfonds aan de werking van zowel energieleningen als rentesubsidies (gekoppeld aan renovatiekrediet), stijgt met 5 miljoen euro naar 20 miljoen euro.
TOTAAL	5.000	5.000	

QE0-1QHE4IL-IS – VZW DE RAND

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dotatieartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door VZW De Rand ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake Intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie.

QE0-1QHE4IM-IS – EIGEN VERMOGEN INSTITUUT VOOR LANDBOUW- EN VISSERIJONDERZOEK (EV ILVO)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit artikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel EV ILVO ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie.

QE0-1QHE4IN-IS – FONDS DEPARTEMENT ONDERWIJS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit artikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door Fonds Departement Onderwijs ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie.

QE0-1QHE4IO-IS – FONDS HOGER ONDERWIJS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit artikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door Fonds Hoger Onderwijs ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie.

QE0-1QHE4IP-IS – VLAAMS ENERGIEBEDRIJF (VEB)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit nieuwe artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit dotatieartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel via het VEB ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie

QE0-1QHE4IQ-IS – HET FACILITAIR BEDRIJF (HFB)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit dotatieartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door HFB ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie

QE0-1QHE4IR-IS – VLAAMSE MAATSCHAPPIJ VOOR SOCIAAL WONEN (VMSW)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit artikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door VMSW ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie

QE0-1QHE4IS-IS – FONDS INFRASTRUCTUUR CULTUUR EN JEUGD (FOCI)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit artikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door Fonds Infrastructuur Cultuur en Jeugd ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie

QE0-1QHE4IT-IS – VLAAMS LANDBOUWINVESTERINGSFONDS (VLIF)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit artikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake klimaatmaatregelen bij VLIF.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie

QE0-1QHE4IU-IS – VLAAMS INFRASTRUCTUURFONDS VOOR PERSOONSGEBONDEN AANGELEGENHEDEN (VIPA)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit artikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door VIPA ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutes:

Pro memorie

QE0-1QHE4IV-IS – VLAAMSE VERVOERMAATSCHAPPIJ DE LIJN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit artikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutes:

Pro memorie.

QE0-1QHE4IW-IS – HET GEMEENSCHAPSONDERWIJS (GO!)**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit artikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door GO! ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake klimaatmaatregelen binnen het Gemeenschap Onderwijs.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie

QE0-1QHE4IX-IS – AGENTSCHAP VOOR INFRASTRUCTUUR IN HET ONDERWIJS (AGION)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit artikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door AGION ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake klimaatmaatregelen in het Onderwijs.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie

QE0-1QHE4IY-IS – FONDS VOOR ONDERNEMEN EN INNOVEREN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit artikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door Fonds voor Ondernemen en Innoveren ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake indirecte "carbon leakage" (ICL).

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0

BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie

QE0-1QHEI2Y-IS – FONDS VOOR ONDERNEMEN EN INNOVEREN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Om het tekort aan kasmiddelen ontvangen tot en met 2020 op te vangen wordt de Vlaams Klimaatfonds-toelage aan het Fonds voor Ondernemen en Innoveren vanaf begrotingsjaar 2022 ingeschreven onder dit regulier uitgavenartikel met dekking door het kasbudget van Financiën en Begroting.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	80.908	80.908
<i>Index (B1)</i>		
<i>Compensaties (B2)</i>		
<i>Andere bijstellingen (B3)</i>	77.926	77.926
BO 2024	158.834	158.834

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(in duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Actualisatie terugbetaling ICL aan het Hermesfonds	77.926	77.926	Voor de vergoedingen die in 2023 vanuit het FIO worden uitbetaald aan energie-intensieve ondernemingen in het kader van ICL (en die dus in 2024 vanuit het VKF zullen worden gecompenseerd) wordt momenteel een bedrag van 158,8 miljoen euro ingeschat. Deze stijging ten opzichte van 2022 wordt onder meer verklaard door een hogere CO ₂ -prijs voor de berekening van deze compensaties.
TOTAAL	77.926	77.926	

VII. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD

De apparaatskredieten die onder programma QA ingezet worden voor de activiteiten binnen de beleidsvelden Energie en Klimaat worden hier besproken.

TOTAAL APPARAATSKREDIETEN BBT ENERGIE EN KLIMAAT

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2023	0	0	0	14.571	15.112
Bijstelling BO 2024	0	0	0	1.068	527
BO 2024	0	0	0	15.639	15.639

PROGRAMMA QA – QE0 – VLAAMS ENERGIE- EN KLIMAATAGENTSCHAP

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2023	0	0	0	14.571	15.112
Bijstelling BO 2024	0	0	0	855	314
BO 2024	0	0	0	15.426	15.426

Binnen de beleidsvelden Energie en Klimaat zijn er 2 entiteiten actief met apparaatskredieten: in hoofdzaak het VEKA en in veel mindere mate het departement Omgeving. Ingevolge de uitbreiding van VEA tot VEKA werden vanaf 1 januari 2021 immers alle taken en bevoegdheden van het departement inzake energie en klimaat overdragen naar het VEKA, behalve deze rond klimaatadaptatie, internationaal beleid, coördinatie van onderzoek en digitale ondersteuning.

Enkel de apparaatskredieten van VEKA worden zodoende beschreven in bovenstaande tabel. Aangezien het departement Omgeving dus hoofdzakelijk actief is binnen andere beleidsvelden (Omgeving & Natuur en Dierenwelzijn) wordt er voor de bespreking van de achterliggende departementale begrotingsartikels QB0-1QAX2ZZ-LO en QB0-1QAX2ZZ-WT verwezen naar de BBT voor het beleidsveld Omgeving en Natuur.

- Ontvangstenartikelen

Niet van toepassing.

- Uitgavenartikelen

QE0-1QAE2ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel worden personeelsuitgaven van het VEKA (IVA zonder rechtspersoonlijkheid) gefinancierd.

Het VEKA werd opgericht vanaf 1 januari 2021. De missie van het VEKA is als volgt vastgelegd in het Energiebesluit (artikel 2.1.2.):

"Het VEKA heeft als missie het voorbereiden, stimuleren, coördineren, uitvoeren, opvolgen en evalueren van beleidsinitiatieven op het vlak van energie en broeikasgasemissies die bijdragen aan de omslag naar een klimaatneutrale en duurzame samenleving in Vlaanderen, waarbij de beleidsinstrumenten op een kostenefficiënte en kwaliteitsvolle manier worden ingezet en rekening wordt gehouden met de sociale en economische impact."

De hiervoor aan het VEKA toegekende taken inzake energie en klimaat zijn eveneens:

- vastgelegd in het Energiebesluit (artikel 2.1.3);
- of zijn vastgelegd bij of krachtens decreet;
- of zijn door de Vlaamse Regering aan het agentschap toevertrouwd.

In het kader van de goedkeuring van verschillende nieuwe beleidsmaatregelen (versterken wetgevend kader voor energie-efficiëntie in bedrijven, renovatieverplichtingen, verhoogde doelstelling voor hernieuwbare energieproductie, uitbouw van warmtenetten, versterkte handhaving, ...), heeft de Vlaamse Regering ingestemd met de vaststelling dat het VEKA de extra opdrachten niet kan uitvoeren met het huidige personeelsbestand. Er werd in de loop van 2022 beslist een personeelsuitbreiding toe te staan met 24 VTE.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	13.786	13.786
<i>Index</i>	265	265
<i>Compensaties</i>	708	708
<i>Andere bijstellingen</i>	19	19
BO 2024	14.778	14.778

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
<i>Van QE0-1QEE2KN-WT</i>	708	708	Compensatie voor lonen VTE's +216 keuro Inkomensconsultatieplatform +420 keuro VNR +72 keuro kwaliteit EPC
TOTAAL	708	708	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
<i>Bijstelling lonen</i>	71	71	Bijstelling lonen EU-project FOSTER

Besparing 2024 op het personeelsapparaat	-52	-52	Het budget wordt verminderd met 52 keuro ingevolge de generieke besparing op het personeelsapparaat van de Vlaamse Overheid.
TOTAAL	19	19	

QE0-1QAE2ZZ-WT – WERKING EN TOELAGEN

Vanuit dit artikel worden apparaatskredieten van het VEKA gefinancierd. Budget voor algemene werkingskosten, persoonsgebonden ICT-middelen en investeringen in het apparaat.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	785	1.326
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	79	79
<i>Andere bijstellingen</i>	-3	-544
BO 2024	861	861

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)			
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
<i>Van QE0-1QEE2KN-WT</i>	79	79	Compensatie voor werking/investering VTE's +35 keuro inkomensconsultatieplatform (21 keuro recurrent werking en 14 keuro eenmalig investering) +44 keuro VNR (+43,75 keuro) (26 keuro recurrent werking en 18 keuro eenmalig investering)
TOTAAL	79	79	

(duizend euro)			
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
<i>Besparing 2024 op het werkingsapparaat</i>	-3	-3	Het budget wordt verminderd met 3 keuro ingevolge de generieke besparing op het werkingsapparaat van de Vlaamse Overheid.
Bijstelling vereffeningskalender	0	-541	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
TOTAAL	-3	-544	

VIII. LIJST MET AFKORTINGEN

AGION	Agentschap voor infrastructuur in het Onderwijs
ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
AO	Algemene ontvangsten
BA	Begrotingsaanpassing
BBP	Bruto binnenlands product
BBT	Beleids- en begrotingstoelichting
BEN	Bijna-energieneutraal
BO	Begrotingsopmaak
CORSIA	Carbon Offsetting and Reduction Scheme for International Aviation
DAB	Dienst met afzonderlijk beheer
EBO	Energiebeleidsovereenkomst
EMD	Electricity Market Design richtlijn (EU Richtlijn 2019/944 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit)
ENOVER	Energie-Overleg Staat-Gewesten
EPB	Energieprestatie en binnenklimaat
EPBD	Energy performance of buildings directive
EPC	Energieprestatiecertificaat
ESR	Europees stelsel van nationale en regionale rekeningen
ETS	Emissions Trading System
EU	Europese Unie
FOCI	Fonds Culturele Infrastructuur
GO!	Gemeenschapsonderwijs
GWh	Gigawattuur
GwH	Grondwettelijk Hof
HFB	Agentschap Facilitair Bedrijf
ICL	Indirect carbon leakage
ICT	Informatie- en communicatietechnologie

ILVO	Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek
IRENA	International Renewable Energy Agency
ISE	Inhoudelijk structuurelement
IVA	Intern verzelfstandigd agentschap
kgoe	Kilogram olie-equivalent
kV	Kilovolt
kW	Kilowatt
kWe	Kilowatt elektrisch vermogen
kWh	Kilowattuur
LO	Leningsopbrengsten
LS	Laagspanning (≤ 1 kV)
LULUCF	Land Use, Land-Use Change and Forestry
MS	Middenspanning (> 1 kV en ≤ 26 kV)
MW	Megawatt
MWe	Megawatt elektrisch vermogen
NACE	Algemene Nomenclatuur van de Economische Activiteiten in de Europese Gemeenschap
NEKP	Nationaal Energie- en Klimaatplan
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
PJ	Petajoule
PMV	Participatiemaatschappij Vlaanderen
PV	Fotovoltaïsch (EN: photovoltaic)
RED(II)	Renewable Energy Directive
REG	Rationeel energiegebruik
SDG	Sustainable Development Goals
TO	Toegewezen ontvangsten
TWh	Terrawattuur
VAK	Vastleggingskrediet
VCB	Vlaamse Confederatie Bouw

VEB	Vlaams Energiebedrijf
VEK	Vereffeningskrediet
VEKA	Vlaams Energie- en Klimaatagentschap
VEKP	Vlaams Energie- en Klimaatplan
VIF	Vlaams Infrastructuurfonds
VIPA	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden
VITO	Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek
VKF	Vlaams Klimaatfonds
VLIF	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds
VME	Vereniging van Mede-eigenaars
VMSW	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen
VREG	Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt
WKK	Warmte-krachtkoppeling

BIJLAGE I: 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'

Voor een overzicht van de beleidsinitiatieven voor begrotingsjaar 2024 ter uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 of de Beleidsnota Energie 2019-2024 en de Beleidsnota Klimaat 2019-2024, wordt verwezen naar de toelichtingen bij de strategische en operationele doelstellingen (cfr. supra).

Een overzicht van de regelgevingsinitiatieven voor 2024 ter uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 of de Beleidsnota Energie 2019-2024 en de Beleidsnota Klimaat 2019-2024, is hieronder opgenomen.

ISE Energie

Omschrijving initiatief	In uitvoering van SD/OD	Indicatieve timing	Korte omschrijving
Verzameldecreet VI	SD5 SD6	Indicatieve timing: 1 1 ^{ste} principiële goedkeuring: oktober 2023 1 2 ^{de} principiële goedkeuring: november/december 2023 1 Definitieve goedkeuring tegen februari 2024	Maatregelen m.b.t. netbeheer (veiligheid aardgasdistributienet, investeringsplannen van de netbeheerders, transparantie certificaten,...)
Waterstofnetwerkendecreet	SD2 SD3	1ste principiële goedkeuring op 7/7/2023 Indicatieve timing:	Regelgevend kader H ₂ -distributienetwerken

		<ul style="list-style-type: none"> 1 2de principiële goedkeuring november 2023 1 Definitieve goedkeuring februari 2024 	
OD Kerntaken VREG	SD5	<p>1ste principiële goedkeuring op 7/7/2023</p> <p>Indicatieve timing:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1 2de principiële goedkeuring eind oktober 2023 1 Definitieve goedkeuring eind december 2023-januari 2024 	Kerntakendebat energieregulator, overdracht taken m.b.t. GSC en WKC aan VEKA
Verzamelbesluit X	SD3 SD5 SD7	<p>Indicatieve timing:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1 1ste principiële goedkeuring oktober 2023 1 2de principiële goedkeuring: januari 2024 1 Definitieve goedkeuring: februari 2024 	Verzamelbesluit X voorziet onder andere in enkele wijzigingen van het Energiebesluit met oog op het vastleggen van de activiteiten van netbeheerders, het voorzien van een "droop regeling" als een vorm van gereserveerde technische flexibiliteit bij decentrale productie-installaties en het voorzien van de mogelijkheid om aan netbeheerders erfdienstbaarheden toe te kennen. Daarnaast worden ook enkele wijzigingen omtrent de PV-verplichting, de call groene warmte en de REG-premies voorgesteld.
Besluit kwaliteitsacties EPC	SD1	<p>Indicatieve timing:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1 1ste principiële goedkeuring: oktober 2023 1 2de principiële goedkeuring: december 2023 1 Definitieve goedkeuring: februari 2024 	Aanpassingen aan Energiebesluit m.b.t. erkenningen energiedeskundigen en verhoging kwaliteitseisen EPC

BVR Vlaamse Nutsregulator	SD8	<p>Indicatieve timing:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1 1ste principiële goedkeuring: november/december 2023 1 Definitieve goedkeuring: januari/februari 2024 	Aanpassing sectorale regelgeving (BVR's) omwille van omvorming VREG tot Vlaamse Nutsregulator
BVR inkomensconsultatieplatform	SD1	<p>1ste principiële goedkeuring op 7/7/2023</p> <p>Indicatieve timing</p> <ul style="list-style-type: none"> 1 2de en 3de principiële goedkeuring oktober 2023 1 Definitieve goedkeuring: december 2023 	Verlenging van de verhoogde premie voor nieuw geplaatste isolatie aan de buitenkant van een buitenmuur of dak- of zoldervloerisolatie in combinatie met de verwijdering van asbest, verlenging van de verhoogde premie voor de plaatsing van zonnepanelen in combinatie met het verwijderen van asbest, structurele verlenging sloop- en heropbouwpremie, stopzetting premie PV-installaties, oprichting van een platform om de aanvraag en controle van verschillende doelgroepgerichte maatregelen, waaronder de kortingsbon voor energiezuinige huishoudtoestellen, de gratis energiescan voor huishoudelijke afnemers, en de Mijn VerbouwBegeleiding te faciliteren. Via dit platform worden gegevens uit verschillende administratieve databanken opgehaald, die nodig zijn om de ontvankelijkheid van een aanvraag na te gaan.
Samenwerkingsakkoord lastenverdeling 2021-2030	SD6	Afhankelijk van interfederale politieke besprekingen	Samenwerkingsakkoord m.b.t. de resterende elementen van de intra-Belgische verdeling van de Belgische energie- en klimaatdoelstellingen in de periode 2021-2030.

ISE Klimaat

Omschrijving initiatief	In uitvoering van SD	Indicatieve timing	

Decretale bepalingen inzake ETS2 en ETS Scheepvaart		SD2	<p>Indicatieve timing:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1 1ste principiële goedkeuring: oktober 2023 1 2de principiële goedkeuring: november/december 2023 1 Definitieve goedkeuring tegen februari 2024 	Deze decretale bepalingen in het DABM voorzien in de decretale basis voor de implementatie van het ETS2 en het ETS Scheepvaart.
BVR vervoersnetwerkendecreet	CO ₂	SD2	<p>Indicatieve timing:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1ste principiële goedkeuring: zomer 2023 2de principiële goedkeuring: november/december 2023 Definitieve goedkeuring tegen februari 2024 	Dit BVR geeft uitvoering aan de meest prioritaire elementen die in uitvoering van het in 2023 afgerond regelgevend kader CO ₂ -vervoersnetwerken door de Vlaamse regering moeten worden beslist.
BVR wijziging VLAREL		SD2	<p>Indicatieve timing: definitieve goedkeuring begin 2024</p>	Dit BVR optimaliseert de Vlaamse erkenningsprocedure voor koeltechnische bedrijven.
Wijziging Samenwerkingsakkoord Luchtvaart	ETS	SD2	<p>Indicatieve timing: 1ste principiële goedkeuring instemmingsdecreet: uiterlijk eind 2023</p>	Het samenwerkingsakkoord regelt implementatie van het EU ETS en CORSIA